Europos LIETUVIS

Nr. 5 (2343) XLIX | Londonas ir Vilnius, 1995 m. sausio 28- vasario 3 d. | Kaina 50 ct

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

Švedijos ministrė ragavo Alytaus šampano

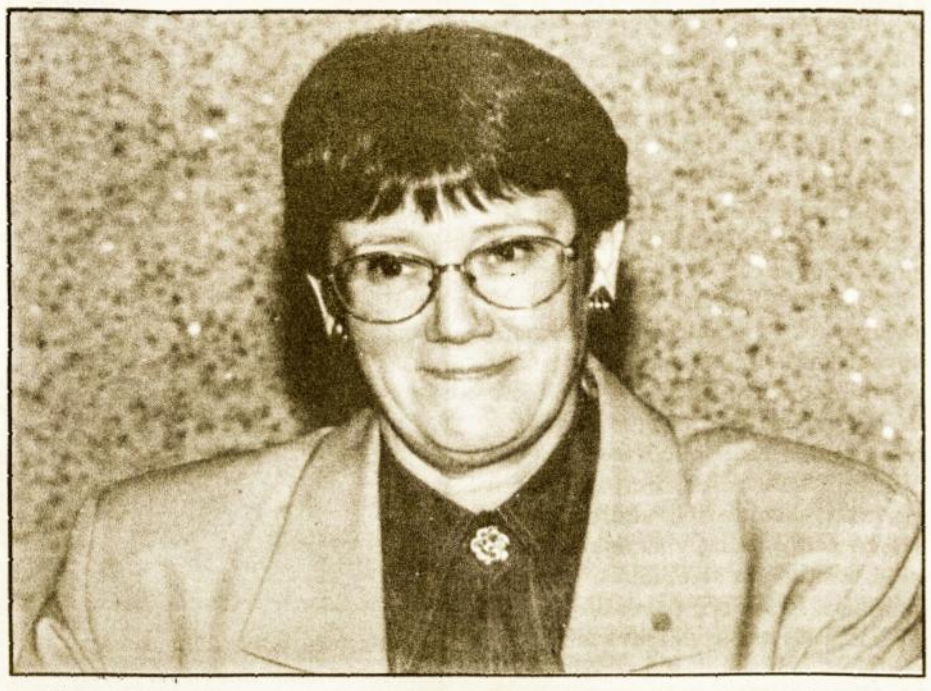

Šią savaitę dvi dienas Vilniuje viešėjo Švedijos Karalystės užsienio reikalų ministrė Lena Hjelm-Wallen. Su kolega P. Gyliu ji aptarė Europos Sąjungos (ES) plėtimosi raidą, kalbėjo apie Lietuvos ir ES derybas dėl Europos (asociatyvinės) sutarties. Dviejų šalių ministrai pasirašė Lietuvos ir Švedijos vyriausybių susitarimą dėl tarpusavio pagalbos muitų srityje. Kaip pastebėjo "Lietuvos rytas", šia proga visi susitarimo pasirašymo ceremonijoje dalyvavę asmenys pakėlė Alytaus šampano taures.

L. Hjelm-Wallen susitiko su Lietuvos prezidentu, ministru pirmininku, Seimo užsienio komiteto nariais.

Per jos susitikimą su žurnalistais "Lietuvos ryto" korespondentas paklausė, kodėl Švedija netaiko bevizio režimo Lietuvos piliečiams. Ministrė teigė, jog, jos asmenine nuomone, tarp tokių kaimyninių šalių kaip Lietuva ir Švedija iš tikrųjų turėtų galioti bevizis režimas, tačiau dar yra kai kurių kliūčių, kad tai būtų įgyvendinta. Tarp šių kliūčių ministrė paminėjo, kad Švedija tokius klausimus dabar turi suderinti su Europos Sąjunga, o Lietuva iki šiol nėra prisijungusi prie Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių.

Švedijos ministrė aplankė ir Vilniaus universitetą. Ji susitiko su VU rektoriumi R. Pavilioniu, lankėsi filologijos fakulteto Skandinavistikos katedroje. Universiteto Senato posėdžių salėje susirinkusiems Lietuvoje akredituoto diplomatinio korpuso atstovams, URM darbuotojams, politikos ir mokslo veikėjams, studentams ministrė skaitė paskaitą "Švedijos užsienio politika ir Švedijos ryšiai su Baltijos valstybėmis".

Lietuvos trispalvė - Afrikoje

Žinomas keliautojas ir alpinistas Vladas Vitkauskas su 14 keliautojų grupe sausio 25 d. išvyko į Kenijos sostinę Nairobį. Iš šios šalies sostinės lietuviai pradės kelionę į aukščiausią Afrikos kalną - Kilimandžarą (5895 m).

Tai žygio "Lietuvos vėliava - pasaulio viršūnėse" tęsinys. Lietuvos vėliava Kilimandžare turėtų suplėvėsuoti vasario pradžioje. V. Vitkauskas sakė, jog techniškai tai bus nesudėtingas kopimas, nes parinktas paprastesnis maršrutas, kad viršūnę pasiekų visi žygio dalyviai. Grupėje yra ir du 56 metų alpinistai bei dvi moterys. Be svarbiausiojo tikslo - užnešti trispalvę į Kilimandžaro viršūnę - numatytos išvykos į garsiuosius nacionalinius parkus.

Ar pavyks prisivilioti investitorius iš Anglijos?

Sausio 25 d. Lietuvos ministras pirmininkas Adolfas Šleževičius su delegacija išvyko į Šveicariją, kur dalyvavo tarptautiniame ekonomikos forume Davoso kurorte. Sausio 30-ąją Lietuvos ministras pirmininkas iš Šveicarijos vyks į Londoną ir dalyvaus Lietuvos investicijų agentūros bei Didžiosios Britanijos prekybos ir pramonės departamento organizuojamame seminare "Užsienio investicijų galimybės Lietuvoje". Tokie pat seminarai šiemet bus surengti Vokietijoje, Danijoje, Austrijoje ir Prancūzijoje. A. Šleževičius Londone vykstančiame seminare skaitys pranešimą apie Lietuvos ekonomiką ir investicijų sąlygas. Bankininkystės ir finansų sferas nušvies Lietuvos vystymo banko prezidentas J. Aliukonis.

Prieš išvykdamas į Britanijos sostinę J. Aliukonis atsakė į "EL" korepondentės klausimus. Interviu skaitykite 6 puslapyje.

Mirė lordas Kaganas

Sausio 18 dieną, eidamas 79-uosius metus, nuo širdies smūgio savo namuose Londone mirė lordas Kaganas. Jis buvo gerai pažįstamas ne vienam Didžiosios Britanijos lietuviui, "Europos lietuvio" skaitytojas.

7 psl. atpasakojame "Daily Express" paskelbtą pranešimą apie lordo Kagano mirtį, kurį redakcijai atsiuntė S. Kasparas.

Deportacijos lietuviams - ne vien stalininė praeitis, bet ir nūdiena

Deportacija - kai išgirsti tą žodį, pasidaro mažų mažiausia nejauku. Lietuviams jis primena stalininius trėmimus į Sibirą ar į kitus tolimus kraštus. Kai išgirsti 1995 metų sausio mėnesį apie vieno gero draugo ištrėmimą iš Vokietijos į Lietuvą, pirmą akimirką nesuvoki, kas įvyko...

Prieš kurį laiką nutariau parašyti ilgesnį straipsnį vienam Amerikos lietuvių mėnraščiui apie Frankfurto dailės akademijos "Stadelschule" trečiakursį studentą Ričardą Juzėną. Žinau, kad pakliūti į šią garsią meno aukštąją mokyklą ne taip lengva, nes yra labai didelė norinčių studijuoti atranka. Todėl ieškojau "paslapties", kaip jam tai pavyko: akademijos dirbtuvėje apžiūrėjau jo darbus, kalbėjau su vienu geru Jono Meko draugu, akademijos profesorium Peter Kubelka. Pats supratau ir iš tikrai tapyboje nusimanančių žmonių išgirdau, kad šioje akademijoje atsiskleidžia naujas laisvos tapybos talentas. Straipsnis man pavyko neblogai. Beliko gauti nuotraukų straipsnio iliustracijai su Ričardo Juozėno darbų vaizdais.

Skambinu dėl nuotraukų ir staigmena - išgirstu, kad Ričardas jau Lietuvoje. Atsitiko taip. Ričardas nuvyko į Frankfurto miesto valdybos užsieniečių skyrių pratęsti vizos. Ten darbuotojai jam paaiškino, kad ateitų už dviejų dienų pasiimti dokumentus. Taip jis ir padarė, bet kontoroje jo jau lauke policininkai, uždėjo antrakius ir tiesiai nuvežė į Frankfurto aerodromą, kur buvo pasodintas į "Lufthansos" orlaivį, skridusį į Vilnių.

Nei su savo gyvenimo drauge Agne Šerkšnyte, nei su savo trejų metų dukrele Ričardui nebuvo galimybės atsisveikinti. Joms buvo pasakyta, kad galės už savaitės su Ričardu susitikti Vilniuje, nes jeigu iki tada savo noru neapleis Vokietija, bus deportuotos. Tik kyla klausimas: kokius antrankius uždės mergaitei?..

Viskas prasidėjo Sąjūdžio klestėjimo metais. Agnė ir Ričardas, kaip meno žmonės, aktyviai dalyvavo Lietuvos atgimimo sūkuryje, tai patvirtina ir jau pageltę laikraščių puslapiai. Ričardui, kaip ir kitiems bendraamžiams, grėsė mobilizacija į sovietinę kariuomenę. Jis pasakojo, kad norėdamas to išvengti, kaip ir kai kurie kiti nutarė "gydytis" vienoje Lietuvos psichiatrinėje ligoninėje. Kai sovietiniai omonininkai pradėjo šturmuoti tas įstaigas, jaunuoliams protingi žmonės patarė bėgti į užsienius. Taip kai kurie ir padarė, tarp jų ir Ričardas Juozėnas. Vokietijoj lietuvių bendruomenė, tuometinis Lietuvos atstovas Račas ir kiti tuos "kareiviukus" globojo. Kad būtų mažiau materialinių ir kitų sunkumų, jiems siūlė prašyti politinio pabėgėlio statuso.

Atgavus Lietuvos nepriklausomybę šitie "kareiviukai" pakliūvo į biurokratų spąstus. Jeigu jie pasiima Lietuvos pasus, tai jiems ilgam laikui uždarytas kelias į Vokietiją, nes jie pagal biurokratų galvoseną "neteisėtai" siekė politinio pabėgėlio statuso. Ypač tragiška tų jaunuolių padėtis, kurie įstojo į Vokietijos aukštąsias mokyklas ir negali tęsti savo studijų. Kai kurie "kareiviukai" išsprendė tą problemą paprastai, vesdami svetimtautes, o kiti laukė, nežinodami išeities, kol bus deportuoti.

Lietuvos pasiuntinybė, kaip jos vadovas aiškino, Ričardui padarė tik vieną paslaugą - išdavė pažymėjimą, kad ponas Juozėnas nėra Lietuvos pilietis... Tai ir kyla klausimas: kaip vokiečiai galėjo ištremti Ričardą Juozėną į Vilnių? Be vizos, pirktos užsieniuose, dabar negali atvykti į Lietuvą. Bet kaip tai įmanoma piliečiui be pilietybės, nebent sovietinės. Lietuvos diplomatijos šefas Vokietijoj Namavičius tvirtino, kad tokio "deportacijos susitarimo", kokį turi vokiečiai ir lenkai (aišku, lenkams gerai užmokant), nėra. Mėginau tai aiškintis Vilniuje, bet darbuotojas, kuris tai turėtų žinoti, kaip įprasta Lietuvos įstaigose, darbo metu nedirbo...

Gal Ričardo Juozėno problema išsispręs, nes Frankfurto dailės akademijos rektorius, profesūra ir studentija yra pasipiktinę "deportacija".

Romas Šileris

Lietuvos nacionaliniai interesai: nuo karaliaus Mindaugo iki... Seimo

Lietuvos istorija nuo Mindaugo, Gedimino, Algirdo ir Vytauto laikų iki šių dienų sako, kas yra valstybės valdymo menas: išmok įvardyti nacionalinius interesus, realiai įvertink savo galimybes, gebėk derinti šiuos veiksnius su kitų šalių interesais. Manau, kad ir šiandien situo turi būti suinteresuotos visos Lietuvos politinės jėgos bei valdžios institucijos.

Juk svarbu ne įtarinėti ar pamokslauti, kas geriau supranta ar žino tautos interesus, o kasdieniniu darbu juos įgyvendinti. Galiu tik pritarti dešiniosios opozicijos lyderio Vytauto Landsbergio minčiai: "Štai kur turi būti Lietuvos nacionalinis interesas: kad žmonės Lietuvoje galvotų apie savo gyvenimą ir savo valstybę kaip apie tobulintiną dalyką, kuriame jie dalyvauja, prisideda, yra suinteresuoti" (Lietuvos nacionaliniai interesai, "Lietuvos aidas", 1995 01 05).

Taigi pirmiausia turėtų rūpėti daugybės problemų ir rūpesčių verpete išskirti svarbiausius, gyvybinius mūsų gyvenimo klausimus, nuo kurių priklauso valstybės dabartis ir ateitis.

Nors nūdienos situacija gerokai skiriasi nuo prieškario laikų, kai buvo aiškiai juntama grėsmė mūsų nepriklausomybei ir ekonomikai iš Rytų ir iš Vakarų, ir dabar jaučiame, kad Lietuva tebėra sudėtingame geopolitinių jėgų traukos lauke, kad čia kryžiuojasi įvairių kitų valstybių interesai.

Apibendrindami galėtume teigti, kad svarbiausias mūsų tautos nacionalinis interesas nekinta - išsaugoti ir amžiams įtvirtinti Lietuvos valstybę šiame regione, kuo plačiau atskleisti jos kūrybines galias. Šis interesas nepaprastai išblėso ir praradus svarbiausią savo realizavimo instituciją - valstybę, nes ir sunkiausiais laikais visomis įmanomomis priemonėmis, atviromis ir nelegaliomis, buvo stengiamasi išsaugoti tautos dvasią, jos genofondą, ugdyti ir gausinti jos intelektualias jėgas. Atkūrę nepriklausomą valstybę, galime kryptingai ginti ir realizuoti ilgaamžius tautos siekius, šiam tikslui skirti visus turimus išteklius. Tačiau nė akimirkos negalime pasiduoti iliuzijai, kad viskas pasiekta, kad nepriklausomybė pati atneš taip trokštamų saugaus ir sotaus būvio vaisių. Neturėtume ignoruoti tos aplinkybės, kad išėjome į atviros ir negailestingos konkurencijos kelią. Palikę gyvybinius klausimus rinkos stichijai, politinėms rietenoms ir spekuliacijoms, grupelės žmonių valiai, labai lengvai atvertume duris ekonominei ir kultūrinei ekspansijai, dvasinei erozijai.

Lietuvos nacionaliniams interesams įgyvendinti reikalingas patikimas išorinis saugumas, tvirta ekonomika, demokratija ir piliečių santarvė. Lietuvos tauta turi jaustis saugi dėl taip sunkiai iškovotos nepriklausomybės ir pasirinkto demokratijos kelio. Mes kaip maža valstybė savo nacionalinius interesus galime apginti tik dalyvaudami Europos politinėse, ekonominėse bei gynybinėse struktūrose. Tačiau, kad galėtume integruotis į Vakarus, išlaikydami kaimyniškus santykius su Rytais, mūsų valstybėje būtina sukurti demokratinę tvarką, ugdyti pilietinę visuomenę. Šia kryptimi jau nemažai nuveikta. Turime tautos referendume priimtą, demokratinių Europos valstybių tradicijas atitinkančią Konstituciją. Pagal ją šiuo metu suformuotos visos valstybės valdžios institucijos. Pirmą kartą mūsų valstybės istorijoje veikia Konstitucinis Teismas, sprendžiantis įstatymų ir Vyriausybės nutarimų atitikimą Konstitucijai. Jau užbaigtas pirmasis visos teisinės sistemos reformos etapas - parengti įstatyminiai pamatai, įsteigti visų pakopų nepriklausomi teismai, - o šių metų pavasarį po rinkimų naują, demokratiškesnę formą bei turinį įgaus ir vietos savivalda.

Ypač svarbus vaidmuo tenka įstatymų leidžiamajai valdžiai - Lietuvos Respublikos Seimui. Panagrinėkime, kaip jis atitinka Europos parlamentinį modelį nors pagal tris svarbiausius atspektus: parlamento nario statusą, parlamentinę iniciatyvą bei parlamentinę kontrolę.

Kaip ir daugelyje kitų šalių, teisė būti renkamam apribojama amžiumi, pilietybės turėjimu ir nuolatiniu gyvenimu šalyje. Seimo nariams, kaip ir kitų Europos parlamentų nariams, suteikiamas parlamentinis imunitetas. Seimo narys negali būti persekiojamas už balsavimus ar kalbas Seime. Pagal Konstituciją jis be Seimo sutikimo negali būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn, suimamas, negali būti kitaip suvaržoma jo laisvė.

Nemažiau svarbu ir tai, kaip realizuojama įstatymų leidybos iniciatyvos teisė. Beveik visose Europos valstybėse įstatymų teikimo iniciatyvos teisę turi vyriausybė ir parlamentas. Lietuvos Respublikos Seime egzistuoja ir Vyriausybės (*in corpore*),

Nukelta į 3 psl.

1995 metų "Europos lietuvio" prenumeratoriai dalyvaus jubiliejinėje vertingų laimėjimų loterijoje.

Keliais sakiniais

❒ ***Pasirašyta konvencija dėl užsieniečių perdavimo.*** Nuolatinis Lietuvos atstovas Europos Taryboje, ambasadorius A. Taurantas pasirašė tarptautinę konvenciją dėl nuteistų užsieniečių perdavimo. Tas daugiašalis susitarimas numato įkalintų užsienio piliečių perdavimą iš šalies, kur jie buvo nuteisti, į jų tėvynę.

❒ ***Pirmas derybų raundas - sėkmingas.*** Briuselyje įvyko pirmasis darbinis Lietuvos ir Europos Sąjungos derybų dėl asocijuotos narystės raundas. Lietuvių delegacijai vadovavęs Užsienio reikalų ministerijos sekretorius A. Januška derybų raundą interviu BNS pavadino "sėkmingu".

❒ ***Užsienio ambasadoriai - Palangoje.*** Čia juos pakvietė Prezidentas A. Brazauskas į tradicinį naujametinį susitikimą su užsienio valstybių ambasadoriais, laikinaisiais reikalų patikėtiniais bei tarptautinių organizacijų atstovais. Jame dalyvavo 40 valstybių diplomatai.

❒ ***Pašalintos Prezidento dvejonės.*** Lietuvos Konstitucinis Teismas paskelbė išvadą, kad Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 4,5, 9 ir 14 straipsniai ir šios konvencijos ketvirtojo protokolo 2 straipsnis neprieštarauja Lietuvos Konstitucijai. Paklausimą dėl to Konstituciniam Teismui buvo pateikęs Prezidentas A. Brazauskas.

❒ ***Lietuvoje viešėjo V. Adamkus.*** JAV aplinkos apsaugos agentūros penktojo regiono administratorius Valdas Adamkus kartu su Tarptautinio vystymo agentūros atstovu N. Jenksu ir mūsų šalies Aplinkos apsaugos ministerijos specialistais aptarė Lietuvos ekologinio monitoringo projektą, kurį padėjo parengti amerikiečių gamtosaugininkai.

❒ ***Iš LDDP pašalintas Seimo narys.*** LDDP tarybos posėdyje už partijos statuto nevykdymą iš partijos pašalintas Seimo narys Kęstutis Gaška. Balsuojant už šį siūlymą iš 124 į posėdį atvykusių tarybos narių, išskyrus 4 susilaikiusius, visi pritarė. Pasak pasiūlymą dėl pašalinimo pateikusio kito Seimo nario K. Jaskelevičiaus, K. Gaška nedirba nei Seime, nei jo Nacionalinio saugumo komitete. Neigiamai buvo vertinamas spaudoje paskelbtas K. Gaškos pareiškimas grįžti į Seimo LDDP frakciją, jeigu atsistatydins krašto apsaugos ministras L. Linkevičius, kai kurie kiti tos ministerijos pareigūnai. K. Gaška spaudos atstovams sakė, kad su juo pasielgta nepelnytai. Jis pranešė ketinąs bendradarbiauti su Valstiečių partija. Priminsime, kad ji neseniai sukurta daugiausia iš Žemdirbių sąjungos narių, dar vadinama "kolūkių pirmininkų partija". K. Gaška iš LDDP frakcijos Seime pasitraukė pernai pavasarį, protestuodamas, kaip jis teigė, prieš netvarką krašto apsaugos sistemoje ir partijos rinkiminių pažadų nevykdymą.

❒ ***Vyriausybė atsitraukė.*** Ji pasiūlė Seimui netaikyti pridėtinės vertės mokesčio (PVM) spaudos leidiniams. Lietuvos leidėjai, rašytojai, teatralai, dailininkai, spaustuvininkai ir bibliotekininkai bendrame pareiškime griežtai reikalavo panaikinti Seime svarstomą įstatymo straipsnį, pagal kurį nuo vasario 1 dienos laikraščių, žurnalų bei knygų leidėjai turėtų mokėti 18 proc. už spaudinių pardavimą. Neatšaukus to projekto, jie žadėjo surengti visuotinį streiką.

❒ ***Vilniuje - Dangun Ėmimo vienuolynas.*** Jis atidarytas sostinės Šeškinės rajone. Šv. Mišias aukojo ir naująjį vienuolyną pašventino Vilniaus arkivyskupas metropolitas A.J. Bačkis. Kol kas vienuolyne gyvens keturios seserys, dvi iš jų lietuvės Alma ir Danguolė, taip pat Brazilijoje gimusi Ana Marija.

❒ ***Bus peržiūrėtos bylos.*** Vilniuje dar kartą bus peržiūrėtos bylos jau reabilituotų asmenų, kurie buvo įtariami bendradarbiavimu su nacių valdžia Antrojo pasaulinio karo metais. Tai padarys bendra Lietuvos ir Izraelio ekspertų grupė.

❒ ***Naujas brigados vadas.*** Prezidentas A. Brazauskas pasirašė dekretą, kuriuo, atsižvelgdamas į krašto apsaugos ministro teikimą, atleido pulkininką Č. Jezerską iš motorizuotos pėstininkų brigados "Geležinis vilkas" vado pareigų. Č. Jezerskas išvyko į Maskvą studijuoti Rusijos generalinio štabo akademijoje. Brigados "Geležinis vilkas" vadu paskirtas pulkininkas leitenantas J. V. Žukas.

Eltos ir "EL" žinios

Alfonsas Svarinskas: nuo politkalinio iki karo kapeliono

Kunigas Alfonsas Svarinskas sausio 21 d. atšventė garbingą 70-metį. Šio žmogaus vardą gerai žino ne tik kiekvienas Lietuvos katalikas, bet ir netikintys. Jis yra sukaupęs milžinišką žmogaus, politinio kalinio ir dvasininko patirtį. Monsinjoras A. Svarinskas visą savo gyvenimą paskyrė kovai už tikėjimo laisvę ir tikinčiųjų teises. Ir dabar, Nepriklausomoje Lietuvoje, jis garsiai kalba apie tikėjimo ir pasirinkimo laisvę. Ne visiems jo kalbos patinka. Bet tas septyniasdešimtmetis žmogus - tvirtas kaip ąžuolas, nelinkstantis pavėjui.

Jis gimė 1925 m. Kadrėnų kaime, Deltuvos valsčiuje, mokėsi Deltuvos progimnazijoje. 1943 m., sulaukęs aštuoniolikos, įstojo į Kauno kunigų seminariją, tačiau 1946 m. už ryšius su partizanais buvo suimtas ir nuteistas kalėti lageryje. Ten, Abezo lageryje, 1954 m. spalį ir buvo įšventintas į kunigus.

Nuo 1956 iki 1958 m. kunigas A. Svarinskas gyveno Lietuvoje ir dirbo Kulautuvos, vėliau - Betygalos vikaru. Tačiau ir vėl apkaltintas antisovietine veikla, nuteistas 6 metams lagerio.

Į gimtąją Lietuvą A.Svarinskas grįžo 1964 m. Jis dirbo įvairiose parapijose. Sovietinė valdžia jį atidžiai stebėjo, persekiojo, nuolat kilnodama iš vienos vietos į kitą. A. Svarinskas priklausė Lietuvos Helsinkio komitetui ir Tikinčiųjų teisėms ginti komitetui, nuolat - ir raštu, ir žodžiu ragino tikinčiuosius nepasiduoti varžymams ir viešai išpažinti tikėjimą.

1982-ieji - vėl laisvės netektis. Už vadinamąją antisovietinę agitaciją ir propagandą A. Svarinskas nuteistas 7 metus kalėti ir 3 metus gyventi tremtyje. Vykstant Gorbačiovo "perestroikai" sovietų režimas kiek sušvelnėjo, A. Svarinskas gavo teisę palikti Permės griežto režimo lagerį ir išvykti į Vakarus. Per 1988 m. rugpjūčio 22 d. Vilniuje, Aušros Vartuose, laikytas šv. Mišias monsinjoras atsisveikino su Tėvyne ir išvyko į Vokietiją.

Šį paskutinė, ketvirtoji tremtis buvo trumpiausia. Kovojanti dėl nepriklausomybės Lietuva vėl pašaukė savo tvirtą kovotoją.

Atkūrus Lietuvos Respubliką A. Svarinskas tapo mūsų kariuomenės vyriausiuoju kapelionu, jam suteiktas pulkininko laipsnis. Jis yra sakęs, kad be bažnyčios, be religijos neįmanoma išauklėti kareivėlio. Nors ir neturi Vilniuje bažnyčios, kurioje galėtų surinkti kareivius ir skelbti jiems Dievo žodį, nuolat važinėja po dalinius, susitinka ir su eiliniais, ir su karininkais. Jo žodis ir palaiminimas lydi Lietuvos karius į kiekvieną žygį: į pratybas Pabradėje, ir į taikos palaikymo misiją Kroatijoje.

Lietuvos kariuomenės vyriausiasis kapelionas pulkininkas A. Svarinskas spaudoje yra pasakęs: "Lageryje fiziškai buvo daug sunkiau, bet laisvėje ir anais laikais, ir dabartiniais jaučiuosi kovojantis plikomis rankomis. Aš nematau nieko didvyriško savo poelgiuose".

Ona Mickevičiūtė

Baltijos šalių taikdariai mokysis Latvijoje

Sausio 21 d. iš Lietuvos karo akademijos aikštės Vilniuje į Latviją išvyko pirmieji būsimojo bendro Lietuvos, Latvijos ir Estijos "žydrųjų šalmų" bataliono kariai - lietuviai. BALTBAT (taip vadinsis tasai bendras batalionas) pirmosiose pratybose Latvijos Adaži poligone, kur įsikūręs Baltijos šalių taikos palaikymo padalinių mokymo centras, dalyvaus pirmasis Lietuvos būrys: 36 karininkai ir puskarininkiai. Būrio vadas - kapitonas V. Bieliauskas.

Nuvykę į Adaži mokymo centrą, lietuviai mokysis anglų kalbos, po dviejų savaičių bataliono karininkai pradės mokytis specialių dalykų, vėliau - dar 6 mėnesių mokslai pagal Jungtinės Karalystės Sandhurst karo akademijos progamą, kurią dėstys karališkieji jūrų pėstininkai.

Mokymo centrui Latvijoje įrengti reikėjo 2,5 milijono JAV dolerių. Šias lėšas pažadėjo mokėti Šiaurės valstybės, JAV, Jungtinė Karalystė ir Vokietija, 1994 m. rugsėjo 11 d. pasirašiusius susitarimą dėl paramos Baltijos šalių kariuomenėms. Todėl mokydamiesi Adaži centre, kariai naudosis JAV karo technika ir ryšio priemonėmis, suomių kompiuteriais, Švedijos šaudyklomis ir Vokietijos šaudmenimis.

Būsimieji BALTBAT kariai bus aprūpinti JAV kariuomenės uniformomis ir ekipiruote. Lietuva, Latvija, Estija mokės savo valstybių kariams atlyginimus, apmokės maistą, transportą, komunalines paslaugas. Lietuva žada į BALTBAT siųsti 11 karininkų, 23 puskarininkius ir 108 kareivius.

Ona Marija Miškinytė

SEPTYNIOS DIENOS

Bronius Nainys apie PLB darbus

"Lietuvos ryte" 01 25 paskelbtas didelis Ritos Baltušytės pasikalbėjimas su Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininku Bronium Nainiu.

"Tapęs PLB pirmininku pradėjau labai stipriai rūpintis keturiais dalykais, - pasakojo B. Nainys. - Pirmiausia mūsų tautinėmis ir valstybinėmis teisėmis Lietuvoje. Mes pasijutome labai užgauti, kai buvo paneigta pilietybė už Lietuvos ribų gyvenantiems lietuviams. Dvejus metus reikėjo įtemptai dirbti, kad nors ne Seimo, bet Prezidento dekretu būtų sudaryta pilietybės komisija, į kurią įeis ir vienuolika užsienio lietuvių (...)

Kitas mūsų laimėjimas - kultūrinio bendradarbiavimo su Lietuva stiprinimas: pernai į Dainų šventę nuvežėme tūkstantį šimtą užsienio lietuvių. Prieš tai sportininkai dalyvavo sporto šventėje.

Trečias - užsienio lietuvių spaudos populiarinimas Lietuvoje - "Pasaulio lietuvių" pradėjome spausdinti Lietuvoje, išspausdinome 650 egzempliorių tenai, apie pusantro šimto nusiunčiam Amerikoje spausdinto ir jį išdalijam Seimo nariams, ministerijoms, didiesiems laikraščiams. Rytų kraštų lietuviai žurnalą gauna irgi nemokamai. Jaučiame, kad jis prigyja.

Dabar mūsų tikslas - gauti kaip galima daugiau Lietuvai paramos iš kitataučių. Lietuvos išlaidos, kaip buvo rašyta spaudoje, gali siekti apie pusantro milijardo JAV dolerių. Jeigu PLB atiduotų ir visą Lietuvių fondo kapitalą (didžiuojamės juo, sutelkusiu septynis milijonus), tai būtų tik lašas jūroje.

Tad Lietuvai labai rimtai ieškosime kitų šaltinių. Pirmiausia prie PLB valdybos Amerikoje suorganizavome našlaičių globos būrelį "Saulutė", ir jo veiklą bandysime plėsti Kanadoje, Australijoje, Europoje.

O pagrindinė mano idėja, dėl kurios aš iš tikrųjų atėjau į Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybą, - parodyti pasauliui lietuvių tautos kančią, panašiai kaip žydų tauta parodė savąją, išleidžiant "Lietuvos kovų ir kančių istoriją". Nesisekė taip, kaip turėjo. Aš pats buvau parengęs šešiolikos tomų planą ketveriems šios valdybos kadencijos metams, tikėdamasis darbą bent įpusėti. Aštuoni tomai buvo pradėti rengti, ir pirmoji išėjo dokumentų knyga, kuri sukėlė absoliučiai beprasmį skandalą. Padarėme klaidą - buvo sutarta, kad dokumentų rinkinys išeis su komentarais, kuriuos turėjo parengti rinkinio sudarytojai, taip pat buvo sutarta istorijos tomų nenumeruoti, nes serija buvo pradėta leisti nenumatyta eilės tvarka. Šiandien mes visiškai negalime nustatyti, dėl kieno kaltės atsitiko kitaip. Visuomenės pamišimas, negaliu kitaip pavadinti knygos deginimo akcijų, pradeda atslūgti, nes vis daugiau žmonių dokumentus perskaito. Ir net jau patys dešinieji kritikai sutinka, jog leidinyje pakanka medžiagos komunistų partijai iškelti bylą dėl lietuvių tautos genocido.

Dabar jau turime Eugenijaus Grunskio parengtus išsamius, apie pusantro šimto puslapių paaiškinimus. Jie labai geri, tik gal per ilgi, tad naujai sudaryta koordinacinė komisija svarsto, kaip juos į rinkinį įdėti. Šiuo metu rengiami trys tomai apie partizanų veiklą...

Ir paskutinis mūsų tikslas - jį dar gana sunku įgyvendinti - pabandyti suporuoti atskiras lietuvių bendruomenių apylinkes su Lietuvos miestais ir miesteliais, kurie turi mažiau negu 20 tūkstančių gyventojų.

Taip pat žadame vėl didesnį dėmesį kreipti į savo kiemelius, į savo lietuvybę, pagyvinti švietimo, kultūrinį darbą. Tam labai padėjo pernai pirmą kartą į Lietuvą nugabentas Pasaulio lietuvių jaunimo kongresas. Taip pat Lietuvoje veikia PLB atstovybė. Čikagoje, Ilinojaus universitete, turime Lituanistikos katedrą. Jos veiklą gal irgi reikėtų pergalvoti, pritaikyti dabarties reikalavimams, kad ji irgi labiau tarnautų JAV lietuvių lietuvybės išsaugojimui, nors taip pat svarbu, kad ji padėtų pasitobulinti ir iš Lietuvos atvykstantiems lietuviam, kaip darome dabar".

"Kur dėsime kalinius?"

Klausiama Lauros Gvozdaitės taip pavadintame straipsnyje, išspausdintame "Respublikoje" 01 21.

"Nejaugi kalėjimuose teks statyti ir trečią lovų aukštą? Jeigu kalinius ir toliau krausime vieną ant kito, galime sulaukti "sprogimo", - prognozuoja Pataisos reikalų departamento prie VRM direktorius J. Blaževičius. Pasak jo, naujosiose Baudžiamojo kodekso pataisose numatyta panaikinti lygtines bausmes - todėl daugės žmonių, nubaustų laisvės atėmimu. O jau dabar vienam kaliniui Lietuvos įkalinimo įstaigose skiriamas tik vienas kvadratinis metras ploto (sovietiniais laikais nuteistiesiems buvo nurodoma skirti dvigubai daugiau vietos).

Pavyzdžiui, Pravieniškių sustiprintojo režimo pataisos darbų kolonijoje (čia kali asmenys, pirmą kartą padarę sunkų nusikaltimą) pernai sausio mėnesį kalėjo per 1 tūkst. nusikaltėlių, o dabar čia jų - jau daugiau nei 2 tūkst. Panaši padėtis visose 13 šalies įkalinimo įstaigų.

J. Blaževičiaus nuomone, yra du būdai išspręsti susidariusią problemą - arba statyti naujas laisvės atėmimo įstaigas, arba taikyti amnestijos įstatymą. Naujoms įstaigoms reikia milijoninių lėšų, o rezultatų būtų galima laukti tik po daugelio metų. Amnestijos įstatymą būtų galima taikyti didelių valstybinių švenčių proga. Tačiau Lietuvoje amnestijos įstatymui dar nepasiruošusi visuomenė, jam nepritartų ir valdžia, dabar griežtinanti kovą su nusikalstamumu, pažymėjo J. Blaževičius.

Pataisos reikalų departamento direktoriaus nuomone, Lietuvoje dar reikia pastatyti 22 įkalinimo įstaigas - tai numatyta ir teisinės sistemos reformos projekte. Statyboms, kurios būtų baigtos per 15 metų, reikėtų apie 2 mlrd. litų, paskaičiavo jis.

Mažeikių milijonieriaus problemos Amerikoje

Apie tai rašoma "Lietuvos aide" 01 20 Aurimo Drižiaus straipsnyje.

Mažeikių futbolo komandos "Romar" savininkas Romas Marcinkevičius 1993 m. birželio mėn. už 2,7 mln. dolerių nusipirko rūmus. Jie stovi Konektikuto valstijoje, Farmingtono mieste. Tie daugiau kaip 17 tūkst. kv. m rūmai turi 17 miegamųjų ir 33 vonios kambarius. Be to, įrengtas dirbtinis vandens krioklys, disko kambarys ir net kino teatras. Aplink rūmus driekiasi maždaug 7 hektarų žemės plotas.

Praėjus metams nuo rūmų įsigijimo šalia R. Marcinkevičiaus rūmų vėl atsirado lentelė "For sale" (parduodama). Nors R. Marcinkevičius už rūmus pernai vasarą prašė 3,5 mln. dolerių, o šį mėnesį - jau 3,7 mln., pirkėjo kol kas neatsirado.

"Lietuvos aido" bendradarbis JAV G. Alksninis atsiuntė iškarpą iš JAV Konektikuto valstijos didžiausio dienraščio "The Hartford Courant". Pasak to laikraščio, R. Marcinkevičius niekada nėra davęs interviu vietos reporteriams, tačiau Konektikuto lietuvių bendruomenės nariai sako, kad jis užsidirbo daug pinigų, eksportuodamas naftą iš Mažeikių naftos perdirbimo įmonės. Straipsnyje buvo rašoma, kad nėra žinoma, kodėl R. Marcinkevičius nusprendė parduoti savo nuosavybę Amerikoje.

Kiek žinoma, jam tenka mokėti 82 tūkst. dolerių mokesčių už turtą, elektrą, namo išlaikymą.

R. Marcinkevičius garsėja savo aistra futbolui - pernai jo komanda, pavadinta jo vardo ir pavardės santrauka - "Romar" - laimėjo Lietuvos futbolo čempionatą. R. Marcinkevičių dažnai galima pamatyti stebintį savo komandos žaidimą, apsuptą tvirtų sargybinių. Jis laikomas vienu turtingiausiu žmogumi Mažeikiuose.

V. Dimas

Seime

Bažnyčios atgaus ne visą turėtą turtą

"EL" skaitytojai pageidauja daugiau žinių apie Seimo ir Vyriausybės veiklą. "EL" pranešdavo apie svarbesnius valdžios institucijų sprendimus. Nuo šiol tam tarnaus specialus "EL" skyrelis, kuriame bent trumpai pranešime apie Seimo priimtus įstatymus, Vyriausybės nutarimus ir kt. Taip pat pateiksime trumpus komentarus.

➥ Sausio 19 d. Seimas svarstė du įstatymus. **"Visuomeninių organizacijų įstatymą"** atidėjo.

Antrasis buvo priimtas. Tai **"Lietuvos Respublikos religinių bendrijų teisės į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos įstatymas".** Visos opozicinės frakcijos atsisakė jį aptarinėti. "Už" balsavo 59 Seimo nariai - daugiausia valdančiosios frakcijos atstovai. Krikščionių demokratų frakcijos narių nuomone, įstatymas primena antrąjį bažnyčios turto nusavinimą.

Minėtame įstatyme numatyta, kad religinės bendrijos turi teisę į išlikusį nekilnojamąjį turtą (išskyrus žemę ir mišką), kuris buvo nacionalizuotas arba kitaip valstybės nusavintas. Ši teisė atstatoma grąžinant išlikusį religinių bendrijų turtą arba išmokant piniginę kompensaciją. Įstatyme nurodoma, kad religinėms bendrijoms negrąžinami gyvenamieji namai ir butai, taip pat pertvarkyti ar perstatyti pastatai, valstybinės reikšmės istorijos, archeologijos ir kultūros objektai. Pastarieji gali būti perduoti neterminuotam naudojimui, nustačius jiems paminklosaugines sąlygas ir religinei bendrijai pasirašius saugojimo įsipareigojimą.

Turbūt neatsitiktinai ministras pirmininkas A. Šleževičius dar tą pačią įstatymo priėmimo dieną paskelbė Atvirą laišką Lietuvos katalikų bažnyčios kunigams. Premjeras apgailestavo dėl 1994 m. rugpjūčio 30 d. Seimo posėdyje pasakytų priekaištų bažnyčiai, kuri prieš referendumą rėmė dešiniuosius, ir patvirtino, kad "įžeisti Lietuvos dvasininkų aš tikrai nenorėjau". Laiške A. Šleževičius daugiausia kalbėjo apie tai, kad Bažnyčia dezinformavo referendumo dalyvius - Lietuvos žmones, išsakė daug priekaištų ankstesniajai valdžiai, kaltindamas neteisėtu valstybės turto dalijimu ir kitais neteisėtais, Lietuvai pakenkusiais veiksmais. Toliau A. Šleževičius parašė nemanąs, kad "kitos partijos sudarytos iš žmonių, kurie nė kiek nėra prisidėję prie tarybinės sistemos egzistavimo". Bet galiausiai padėkojo kunigams "už didžiules pastangas siekiant įveikti moralinį blogį", "už tautos vienybės stiprinimą ir pasiaukojimo kilniems darbams skatinimą".

Sausio 21 d., LDDP taryba priėmė pareiškimą "Dėl valstybės santykio su Bažnyčia". Pareiškime kalbama ir apie religinių bendrijų teisę į išlikusį nekilnojamąjį turtą. Jame teigiama, kad Katalikų Bažnyčia labiausiai nukentėjo, sovietų laikais nusavinus jos turtą. "Iš buvusio Bažnyčios turto išliko tam tikra jo dalis, o ir ta labai pakeistu pavidalu. LDDP laikosi nuostatos, kad atkuriant teisingumą šioje srityje turi būti atsižvelgiama į visų skriaudas ir teisėtus interesus". Pareiškime pabrėžiama, kad "Katalikų Bažnyčia turėtų būti suinteresuota jos padėtį valstybėje nustatančiais įstatymais ir turėtų bendradarbiauti juos rengiant. Bažnyčia neturi priklausyti nuo valstybės valdžios malonės, bet ir valdžia neturėtų būti laikoma kaltininke ir skolininke". Sausio 23 d. surengtame susitikime su spaudos atstovais LDDP frakcijos narys A. Lozuraitis neigė opozicijos atstovų teiginį, neva LDDP tęsianti ateizmo politiką. Jis pasakė, kad reikia susitarti dėl principų, kad valstybėje religija nebūtų supainiota su politika. Sausio 23-osios vakarą per Lietuvos valstybinę televiziją kalbėjęs Vilniaus arkivyskupas metropolitas A. J. Bačkis pareiškė nepasitenkinimą Seimo priimtu religinių bendrijų turto grąžinimo įstatymu. Katalikų bažnyčios atstovas pavadino jį "tikru akibrokštu Bažnyčiai".

Sausio 24 d. įvyko savotiškas neakivaizdus A. J. Bačkio ir Lietuvos ministro pirmininko A. Šleževičiaus pokalbis. Mat per susitikimą su spaudos atstovais premjeras teigė, kad "gal per daug reaguojama į šio įstatymo priėmimą". Be to, jis pranešė, kad Prezidentas pavedė teisininkams išsiaiškinti, ar priimtas įstatymas neprieštarauja konstitucinėms normoms. Jokių neatitikimų, anot A. Šleževičiaus, nerasta.

➥ Sausio 19 d. Seimo narys K. Skrebys per Seimo posėdį pasiūlė papildyti Lietuvos Respublikos įstatymą **"Dėl valstybinių įmonių, kurių iki 2000-ųjų metų nenumatoma nei aukcionuoti, nei privatizuoti"**. Faktiškai įstatymo papildymo projektą pateikė visos opozicinės Seimo frakcijos. Projekte siūlyta neprivatizuoti ir neparduoti per aukcionus strateginių Lietuvos objektų: geležinkelio, Vilniaus, Kauno ir Palangos aerouostų, naftotiekio, dujotiekio, energetikos sistemos, vandentiekio ir Ignalinos atominės elektrinės. Seimas projektą atmetė. Po to surengtoje spaudos konferencijoje konservatorius A. Kubilius ir K. Skrebys teigė, kad Seimui tebesvarstant strateginių neprivatizuojamų objektų sąrašą, objektus imta privatizuoti dar 1994 m. gruodį. Pasak konservatoriaus K. Skrebio, privatizuojant Lietuvos strateginius objektus, "neturėtų dalyvauti militarinis politizuotas Rusijos kapitalas". Projekto autorius piktino ir tai, kad, pavyzdžiui, 10 proc. energetikos sistemos akcijų leista pirkti darbuotojams už investicinius čekius, kurie smarkiai nuvertėjo, todėl eilinis žmogus iš tikrųjų negalės dalyvauti energetikos sistemos privatizavime.

Net ir Lietuvos socialdemokratai baiminasi dėl privatizavimo. Sausio 21 d. Palangoje įvykusiame Baltijos šalių socialdemokratų partijų ir profesinių sąjungų bendradarbiavimo tarybos posėdyje kalbėta apie tai, kad prieš metus Lietuvoje, nepaisant jokių ekonomikos aspektų ir perspektyvų, privatizavimas įgavo grėsmingą eigą, kai "privatizuojama dėl privatizavimo".

➥ Sausio 19 d. vakariniame Seimo posėdyje nariai gana piktai susiginčijo. Mat Seimo pirmininko pavaduotojas J. Bernatonis pareikalavo, kad opozocija viešai atsiprašytų ministro pirmininko ir kitų Seimo narių. Įžeidžiamu pripažintas Tėvynės sąjungos, Krikščionių demokratų frakcijų atstovų paklausimas dėl karinio tranzito per Lietuvą iš Kaliningrado srities į Čečėniją. Spaudoje pasirodė pranešimas, jog per Lietuvą vežtos aviacinės bombos "tūkstančiams čečėnų moterų ir vaikų" žudyti. Seime kalbėjęs užsienio reikalų ministras P. Gylys teigė, kad Lietuva garantuoja karinio tranzito per savo teritoriją tvarką ir jį kontroliuoja. Visa kita ministras pavadino "lakios fantazijos vaisiumi" ir įrodinėjo, kad bombos nenukeliavo į Čečėniją. Seimo opozicija ketina parengti Seimo nutarimo projektą, siūlydama sudaryti parlamentinę komisiją, kuri išsiaiškintų, kada ir kokie Rusijos kariniai kroviniai buvo gabenami per Lietuvą ir kas davė leidimus juos vežti.

➥Sausio 24 d. Seime svarstyti **Valstybės valdininkų ir Valstybinės kalbos įstatymai**, bet nepriimti. Dar tebegalioja senas "Lietuvos TSR valstybinės kalbos įstatymas, kuriame yra pakankamai daug spragų. Vieningas, naujoviškas, dabartinę lietuvių kalbos padėtį atitinkantis įstatymas valstybei yra būtinas, nes kaip seniau iš visų pašalių brovėsi rusų kalba, taip dabar nemažai žmonių tuoj puola viską rašyti angliškai. Lietuvių kalba stipriai darkoma reklamos ir kitokiuose viešuose užrašuose.

Ona Mickevičiūtė

Lietuvos nacionaliniai interesai: nuo karaliaus Mindaugo iki... Seimo

Atkelta iš 1 psl.

ir Seimo nario individuali iniciatyvos teisė. Bet kurioje šalyje parlamento posėdžių darbotvarkėse didžiąją dalį sudaro vyriausybės pateikti įstatymų projektai (Lietuvos Respublikos Seime beveik 2/3). Parlamento dauguma stebi, kaip Vyriausybės teikiami įstatymai atitinka daugumos rinkiminius pažadus arba bent jos politikos tikslus.

Taip pat svarbus demokratinių parlamentų vaidmuo skiriant vykdomąją valdžią. Tai garantuoja parlamentinės kontrolės veiksmingumą. Pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją Seimas pritaria arba nepritaria Respublikos Prezidento teikiamai Ministro Pirmininko kandidatūrai, svarsto ir sprendžia, ar pritarti Vyriausybės programai. Tai labai svarbu, nes priiminėjant įstatymus būtinas bent minimalus sutarimas tarp Seimo ir Vyriausybės. Lietuvos, kaip ir daugelio kitų Europos valstybių parlamentuose, egzistuoja panašūs parlamentinės kontrolės procedūrų tipai, tarp kurių yra tiesioginis nepasitikėjimas Vyriausybe, žodiniai arba raštiški paklausimai, Vyriausybės veiklos nagrinėjimas Seimo komitetuose. Šių procedūrų esmė - galimybė kontroliuoti Vyriausybę iš pradžių klausinėjant, po to tiriant jos veiklą, o, jei reikia, ir pareiškiant nepasitikėjimą.

Panagrinėjus šiuos tris kriterijus, matyti, jog Seimo įgaliojimai ir veiklos teisiniai pagrindai iš esmės nesiskiria ir demokratiškumu nenusileidžia europinėms parlamentų tradicijoms. Žinoma, Seimo veiklai turi įtakos ir kiti veiksniai, - bendra situacija mūsų visuomenėje, politinės kultūros lygis, piliečių politinis aktyvumas ir pan. Todėl panaudojamos ne visos demokratinės parlamento galimybės. Tačiau paties demokratinio parlamento egzistavimas teikia prielaidų nacionaliniams interesams įgyvendinti.

Kur kas sunkiau trumpai apibūdinti Seimo veiklą įgyvendinant nacionalinius interesus siauresniąja - nacionalinio saugumo ir užsienio politikos - prasme. Pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją Respublikos Prezidentas sprendžia pagrindinius užsienio politikos klausimus ir kartu su Vyriausybe vykdo užsienio politiką. Seimui čia tenka lyg ir antraeilis vaidmuo. Kaip apibrėžta Konstitucijoje, Seimas ratifikuoja bei denonsuoja tarptautines sutartis ir svarsto kitus užsienio politikos klausimus. Pirmaisiais šio Seimo darbo metais Lietuva prisijungė prie 2 tarptautinių konvencijų, ratifikavo Europos Tarybos statutą bei 9 dvišales sutartis ir konvencijas. Antraisiais darbo metais ratifikuota arba pasiūlyta Vyriausybei pasirašyti 34 sutartis bei susitarimus, ratifikuotos 23 Tarptautinės Darbo organizacijos konvencijos. Nors gal pasirodys keista, sutartis ratifikuojame Seime be politinių ginčų, dažniausiai tik formaliai balsuodami. Platesnių diskusijų prireikė tik ratifikuojant Lietuvos ir Lenkijos draugiškų santykių ir gero kaimyninio bendradarbiavimo sutartį.

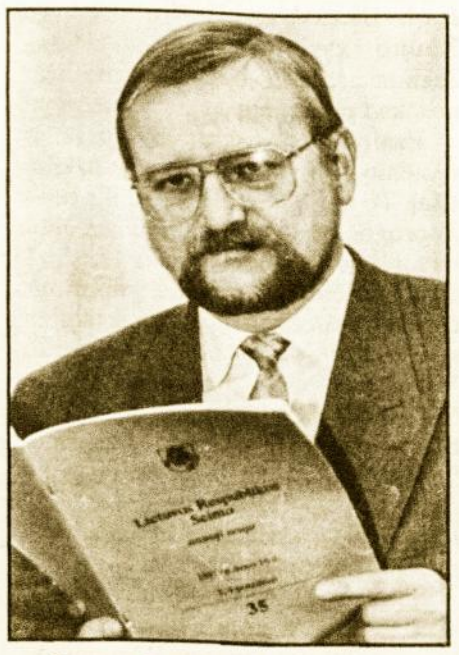

Juozas Bernatonis.

Taip pat savo požiūrį į užsienio politikos problemas Seimas išreiškė pareiškimais ir rezoliucijomis. Per dvejus metus tokių pareiškimų buvo priimta šešiolika, pusė iš jų susieta su Lietuvos ir Rusijos santykiais bei padėtimi Rusijoje. Be to, Seimas uždarame posėdyje diskutavo dėl Lietuvos ir Rusijos derybų, taip pat keletą kartų išklausė užsienio reikalų ministro atsakymus į klausimus. Artimiausiu metu, dar šioje sesijoje, planuojama aptarti mūsų valstybės užsienio politikos koncepciją. Taigi, Seimas per parlamentinės kontrolės formas veikia vykdomąją valdžią, kad būtų reiškiami nacionaliniai interesai ir užsienio politikoje.

Reikšti ir ginti nacionalinius interesus šia siauresne, užsienio politikos, prasme Seimo nariai gali per tarpparlamentinius ryšius ir tarptautinėse organizacijose. Lietuvos Respublikos Seimo delegacijos dalyvauja Tarpparlamentinės sąjungos, Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos (dabar - organizacijos) parlamentinės asamblėjos, Europos Tarybos parlamentinės asamblėjos, Baltijos asamblėjos, Šiaurės Atlanto asamblėjos ir Vakarų Europos Sąjungos asamblėjos darbe. Lietuvos Respublikos Seimas taip pat svarstė Nacionalinio saugumo koncepciją, priėmė įstatymą dėl karių dalyvavimo tarptautinėse taikos palaikymo misijose ir kitus teisės aktus, būtinus mūsų nacionalinio saugumo sistemai.

Svarstant nacionalinio saugumo koncepciją Seime, kilo ir nekonstruktyvių ginčų. Buvo pateikti du projektai: platesnis (parengtas darbo grupės, kuriai vadovavo p. G. Kirkilas) ir siauresnis kartu su karine doktrina (parengtas LKDP, vadovaujant p. Č. Stankevičiui). Jie skyrėsi ne tik forma, bet ir savo turiniu. Tiesos dėlei būtina pabrėžti, jog opozicinės jėgos, kvietusios priimti ne vienos partijos, o iš tiesų nacionalinę koncepciją, iki galo nesilaikė šio principo ir paskelbė pareiškimą be Seimo daugumos atstovų. Tik LDDP frakcijos geranoriškumo dėka buvo pradėtas bendras darbas, sujungiant alternatyvius nacionalinio saugumo koncepcijos projektus. Tapo akivaizdu, jog daugeliui opozicinių jėgų labiau rūpėjo ne rezultatas, o galimybė prisišliejus prie krikščionių demokratų koncepcijos užsitarnauti politinių dividendų.

Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto neseniai organizuotoje konferencijoje apie Lietuvos nacionalinius interesus vienas pranešėjas teigė, kad Seimo mažuma orientuojasi į ilgalaikius interesus, o dauguma - į asmeninius ir partinius. Manyčiau, šiandien padėtis Lietuvoje visai kitoniška - ir dauguma, ir mažuma mūsų nacionalinius interesus suvokia iš esmės vienodai. Gerai būtų, kad nuolat kritikuojanti mažuma apsispręstų ir imtųsi tam tikros dalies atsakomybės juos įgyvendinant.

Juozas Bernatonis
Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko pavaduotojas

BALTIC MANAGMENT CO.

Finansinių ir teisinių reikalų planavimas

Patariame ir sudarome palikimus.
Atliekame testamento vykdytojo pareigas.
Kiekvieno palikimo paveldimas turtas yra apdraustas.

❖

Administruojame ir parduodame nejudamą turtą Didžiojoje Britanijoje.
Sutvarkome pensijos reikalus grįžtantiems į Lietuvą.
Taupytojams mokame nuošimčius susitarta valiuta ir jų pageidaujamu adresu.

❖

Santaupos yra garantuotos nejudamu turtu Didžiojoje Britanijoje.
Patariame ir tarpininkaujame norintiems įsigyti įvairių Vakarų bendrovių, nvestments trust, unit trust akcijų.

❖

PERVEDAME Į LIETUVĄ PINIGINES DOVANAS
TUOJAU GAVĘ UŽSAKYMĄ.
PERVEDIMO MOKESTIS 4% plius 15 sv. (pristatymo ir iškeitimo į pageidaujamą valiutą mokestis).
Už didesnius nei 3000 sv. pervedimus NUOŠIMTIS TIK 2,5%.
Sutvarkome teisinius, finansinius ir kitus klausimus su Didžiosios Britanijos valdžios įstaigomis.

BALTIC MANAGMENT CO.
(Z. Juras, A. Juras)

11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB, England
Tel. 081 460 2592 Fax 081 402 9403

Argentinos lietuvių padangėje

Praėjusį savaitgalį "EL" redakciją pasiekė kun. Aug. Steigvilo pernai gruodžio 12-ąją iš Argentinos oro paštu išsiųsta graži kalėdinė atvirutė. Joje perskaitėme tokius žodžius: "Didžiai Gerbiama Redakcija, esu labai dėkingas, kad laiku gauname Jūsų laikraštį ir galime pasinaudoti mūsų laikraštyje (turimas galvoje tėvų marijonų mėnraštis "Laikas", kurį redaguoja kun. A. Steigvilas - ELR). Dėkoju už pasiūlymą aprašyti mūsų laikraščio "Laikas" istoriją Argentinoje. Pasistengsiu parašyti.

Dabar pas mus lankosi iš Lietuvos dvi jachtos, kurios plaukia aplink pasaulį. Tai tikri drąsuoliai!

Baigdamas linkiu Jūsų redakcijai gausios Viešpaties palaimos ir laimingų Naujųjų metų."

Taip pat gavome pasakojimą, kuriame prisimenama Kauno valstybinio choro pernykštė viešnagė Argentinoje.

Nepamirštami koncertai

Kauno valstybinis choras, vadovaujamas Petro Bingelio, Argentinoje lankėsi pernai lapkričio mėnesį. Buenos Aires "Colon" teatre jis atliko dvi oratorijas: F. Mendelsono "Elijas" ir G. F. Hendelio "Mesijas". Lietuvių choras sulaukė didelio publikos įvertinimo.

Lapkričio 11 d. Lietuvių centro salėje, Buenos Aires mieste, Kauno valstybinis choras surengė gražų lietuviškų dainų koncertą. Chorui dirigavo pats choro steigėjas ir vadovas ponas Petras Bingelis, kurį publikai pristatė Analia Gaidimauskaitė ir Aleksandra Jonušytė. Koncertą publika įvertino karštais plotijais. P. Bingelis, paprašytas klausytojų, dar padainavo pora patriotinių dainų.

Lietuvių centro pirmininkas Julius Mičiūdas padėkojo choro vadovui ir visiems dainininkams už puikų koncertą, apdovanojo choro vadovą gyvų gėlių puokšte, o choristams įteikė simbolines dovanėles.

Lietuvos garbės konsulas Alg. Rastauskas pasveikino Kauno valstybinį chorą, linkėdamas daug sėkmės Pietų Amerikos koncertinėje viešnagėje (jis dainavo ir Čilėje). Chorą taip pat sveikino Lietuvos valstybės konsultantas Art. Mičiūdas.

Į sveikinimus atsakė chorvedys Petras Bingelis. Jis pasidžiaugė, kad koncertuose buvo daug klausytojų. Taip pat kalbėjo Lietuvos nacionalinės filharmonijos generalinis direktorius Gintautas Kievišas, Kauno filharmonijos direktorius Justinas Krėpšta ir Lietuvos valstybinio banko Kauno skyriaus valdytojas Vidas Zigmantas. Jiems buvo įteiktos dovanos, kad prisimintų Argentiną.

Pasibaigus programai svečiai ir užsienio lietuviai susėdo prie užkandžių. To susiėjimo metu publika turėjo progos pasikalbėti su mielais choristais, pasidalinti įspūdžiais.

Lapkričio 22 d. Kauno valstybinis choras pasirodė Argentinos Lietuvių susivienijimo salėje Lanus mieste. Vakaro programą pradėjo Leopoldas Stankevičius, pristatęs publikai Kauno valstybinį chorą ir jo dirigentą P. Bingelį, kuris entuziastingai dirigavo dainininkams visą programą. "Užtrauksim broliai naują giesmę" (Maironio), "Lietuviais esame mes gimę", "Lietuva brangi" (Maironio) sugiedota visiems sustojus. Koncertas užbaigtas Maironio giesmė "Apsaugok, Aukščiausias, tą mylimą šalį".

Publikai stipriai paplojus choras dar padainavo porą patriotinių dainų. Jos skambėjo salėje lydimos publikos karštų plojimų. Atsisveikinimo žodį tarė Lietuvos garbės konsulas Argentinoje ponas Algimantas Rastauskas. Jis palinkėjo kauniečiams ir kitiems svečiams iš Lietuvos dar atvykti į Argentiną. Susivienijimo pirmininkas Raul Stalioraitis choro dirigentui Petrui Bingeliui įteikė argentinišką juostą, vadinamą "ponču", o sekretorė Alicia Mikučionytė padovanojo gyvų gėlių puokštę. P. Bingelis viso choro vardu atsisveikino, palinkėdamas Lietuvių Susivienijimui sėkmės. Choras su visa publika sugiedojo "Ilgiausių metų".

Pasibaigus meno programai, publika dar pasiliko atsisveikinti su choristais, kurie buvo pavaišinti užkandžiais. Lapkričio 23 d. Kauno valstybinis choras su "Lufthansa" lėktuvu išskrido iš Buenos Aires, surengęs Argentinos "Colon" teatre tris koncertus, o lietuviams du koncertus: Lietuvių centre ir Lietuvių Susivienijimo salėje.

Choristai kartu su jų vadovais taip pat apsilankė Aušros Vartų parapijoje. Ten prie Aušros Vartų altoriaus sugiedota "Marija, Marija", o parapijos salėje - "Lietuvos himnas". Choristai apsilankė ir Lietuvių muziejuje, kuris jiems paliko gražų įspūdį.

Reikia tikėti, kad šis choro apsilankymas ne tik pasiliks visų Argentinos lietuvių atmintyje, bet kartu ir visų širdyse. Mums tai buvo didelė dvasinė dovana, už ką visa lietuvių kolonija lieka nuoširdžiai dėkinga.

K. A. S.

GUNNEL TRAVEL SERVICE LTD

Siūlo šias paslaugas:

parūpina bilietus kelionėms lėktuvais, laivais, užsako viešbučius.

Organizuojami skrydžiai iš Londono į Vilnių ir atgal:

pirmadieniais trečiadieniais ir šeštadieniais.
Visi skrydžiai - iš Heathrow.
Bilieto kaina - £285.
Skandinavijos Avia Sistema (SAS)
kasdien (išskyrus sekmadienius) organizuoja skrydžius iš Mančesterio (per Kopenhagą) į Vilnių ir atgal.
Bilieto kaina - £320.
Dėl smulkesnės informacijos kreiptis:

Gunnel Travel Service LTD
Hayling Cottage Stratford St. Mary
Colchester Essex CO7 6JW
Tel (+44-206) 322033
Fax (+44-206) 322352

Užs. 784

Metai be Marijos Gimbutienės

Vasario 2 d. sukanka metai nuo žymios lietuvės, pasaulinio garso mokslininkės, archeologės dr. Marijos Birutės Alseikaitės-Gimbutienės mirties. Kiek anksčiau, sausio 23 d., paminėtos 74-sios jos gimimo metinės. 1921 m. gimusi Vilniuje, JAV išgyvenusi apie 45 metus, Kalifornijoje vaisingai dirbusi 30 metų ir ten, Los Andžele (Los Angeles), pernai mirusi, po 12 metų kantrios ir narsios kovos su ją 1981 m. užklupusiu limfomos vėžiu, mūsų tautietė amžino poilsio vietą, jai pačiai pageidavus, rado Lietuvoje, Petrašiūnų kapinėse, šalia motinos.

Gimimo ir mirties sukakties metinių proga Lietuvoje, Vilniuje ir Kaune įvyko ir dar bus nemažai renginių. Sausio 23 d. Lietuvos nacionalinėje M. Mažvydo bibliotekoje atidaryta Marijai Alseikaitei-Gimbutienei skirta apžvalginė paroda. Ji veiks ligi vasario pradžios. Ten pat, konferencijų salėje, įvyko pokalbis - aptarimas pernai Vilniuje išleistos knygos "Senoji simbolika lietuvių liaudies mene". Renginius organizavo M. Mažvydo biblioteka ir Vilniaus etninės veiklos centras. Tą pačią dieną M. Gimbutienei skirta paroda atidaryta ir Vilniaus universitete.

Mokslininkės mirties metinės vasario 1-2 dienomis bus pažymimos Vilniuje ir Kaune. Vasario 1 d. Vilniaus Jogailos g. 11., kur M. Gimbutienė gimė, bus atidengta memorialinė lenta. 18 val. Menininkų rūmuose įvyks dailininko A. Švažo darbų paroda (knygos apie senovinę simboliką įtakos pavyzdžiai), rengiamas A. Tarvydo filmų apie M. Gimbutienę rodymas ir Baltojoje salėje minėjimas pagerbiant iškilią mokslininkę. Pakviesti pasisakyti mokslininkai: V. Daujotytė, M. Lukšienė, R. Rimantienė ir N. Vėlius. Tos pačios dienos popietę dar viena paroda mokslininkę prisimins Lietuvos Mokslų Akademijos bibliotekos rūmai.

Vasario 2 d., 15 val., Kaune numatytas M. Gimbutienės kapo lankymas Petrašiūnų kapinėse, memorialinės lentos atidengimas Mickevičiaus g. 15, velionės - garbės daktarės pagerbimas Vytauto Didžiojo universitete.

Metams po mirties praslinkus, Marijos Gimbutienės dvasia plevena ne tik Lietuvoje. Ryškus noras išsaugoti mokslininkės dvasinius lobius, siekis toliau skelbti jos knygas, versti į įvairias kalbas. Neseniai iš JAV gauta žinia apie lietuvės mokslininkės bibliotekos, archyvų, palikimo perkėlimą iš jos sodybos - Topangos (netoli Santa Monikos), taip pat ir iš Kalifornijos universiteto Los Andželą - į netoli Santa Barbaros miesto įsikūrusią Carpinteria vietovę. Vilnių neseniai pasiekė Pacifica absolventų instituto (sutrumpintai "Pacifica") archyvų, bibliotekos periodinis leidinys. Sveikinamas pačios mokslininkės 1993 m. pareikštas noras perkelti, po mirties, į minėtą centrą archyvus, biblioteką ir kt. Institute, įsteigtame 1974 m., jau veikia žymaus Europos mitologijos žinovo Josepho Campbello archyvas, biblioteka. 1989 m. miręs J. Campbellas buvo didelis M. Gimbutienės asmenybės ir darbų gerbėjas, lietuvę mokslininkę laikęs "vienu iš kelių žmonių planetoje, supratusių senąjį pasaulį (7000-3000 m. pr. m. e.), sugebėjusių panaudoti savo vaizduotę to pasaulio tyrinėjimams". J. Campbello vardas suteiktas šio archyvų židiniui netoli Santa Barbaros ir Ramiojo vandenyno.

Leidiny apie M. Gimbutienę nurodyta, jog ji - plataus profilio, itin produktyvi mokslininkė, daugiau kaip 20 knygų ir apie 200 straipsnių autorė. Iš tikrųjų šaltiniai iš Kalifornijos JAV ne visai tiksliai nurodė straipsnių kiekį - jų paskelbta daugiau kaip trys šimtai. Po mirties paskelbtos trys mokslininkės knygos, šiais metais tikimasi dar daugiau, iš jų po vieną Čikagoje ir Vilniuje. JAV spaudoje, dienraščiuose, taip pat ir Londone, klaidingai nurodytas Lietuvos unversitetas, 1993 m. M. Gimbutienei suteikęs garbės daktarės vardą. Toji institucija - tai Vytauto Didžiojo Universitetas Kaune.

Iš Kalifornijos gautomis žiniomis šiuo metu "Pacifica" archyvuose baigiama atkurti buvusį Topangoje M. Gimbutienės darbo kambarį, pradėta telkti naujoje vietoje tūkstančiai knygų. Jos liudija, jog garsios lietuvės dėmesys krypo ne tik į pačią archeologiją, priešistorės tyrinėjimus, bet ir į antropologiją, kalbotyrą, istoriją, ypač į mitologiją, folklorą, meną. Vis dažniau JAV, Anglijos, kitų šalių spauda iškelia M. Gimbutienę kaip archeomitologijos pradininkę. Minėtame archyve netoli Santa Barbaros, skelbiama Kalifornijoje, šalia knygų, rankraščių, nuotraukų ir kt. daug vietos paskirta buvusių kasinėjimų pietinėje Europoje rezultatams (nuotraukos, skaidrės). Amerikoje tikimasi, kad ligi šių metų pavasario M. Gimbutienės archyvai, biblioteka bus prieinami ir visuomenei, ir mokslininkams, tyrinėtojams.

D. Rimkutė

Vokietijoje

Švietimo ministras lietuvių gimnazijoje

Gruodžio 18-21 dienomis Hesene lankėsi Lietuvos švietimo ir mokslo ministras Vladislavas Domarkas su savo pavaduotoju Jonu Puodžium ir vertėju Rastislavu Volodzko. Ministras čia kalbėjosi su Heseno švietimo ministru Hartmut Holzapfel, kultūros ir mokslo ministre Evelies Meyer bei kitais politikais ir aplankė Karbene prie Frankfurto profesinio auklėjimo centrą, kurio pavyzdžiu ir pagalba Radviliškyje kuriama mokykla. Be to, lietuvių delegacija aplankė ir Frankfurto universitetą, kuris jau senai palaiko draugiškus ryšius su Vilniaus universitetu.

Gruodžio 19 d. ministras aplankė Vasario 16-osios gimnaziją. Visi mokiniai tuo metu jau atostogavo. Todėl Lietuvos delegaciją pasitiko direktorius su 15 mokytojų, Vokietijos lietuvių bendruomenės valdybos atstovai ir keli vietos vokiečių atstovai - Lampertheimo meras J. Dieter, apskrities švietimo valdybos atstovas M. Krumb ir kiti. Iškilmingų pietų metu direktorius A. Šmitas oficialiai pasveikino Lietuvos ministrą ir supažindino jį trumpai su gimnazija. Sveikinimo žodį tarė Lampertheimo meras. V. Domarkas pasidžiaugė, kad pirmą kartą aplanko Vasario 16-osios gimnaziją, apie kurią jis jau tiek daug buvo girdėjęs. Po pietų visi su ministru aplankė bendrabučius, klases, muzikos kambarius, biblioteką, Lietuvių kultūros instituto patalpas. Po to visi sugrįžo į salę prie kavos ir pyragų, kur mokytojai toliau informavo svečius apie savo darbą, mokslo programą, vadovėlius, išsamiau papasakojo apie lituanistinių dalykų dėstymą. Buvo diskutuojama apie studijų galimybes grįžtantiems į Lietuvą, apie sąlygas stoti į Lietuvos universitetus ir truputį apie Lietuvos švietimo problemas. Po 4 valandų trukusio vizito ministras padėkojo už malonų priėmimą, linkėjo dėkmės darbe ir žadėjo, kiek gali, padėti.

Kitą dieną ministras V. Domarkas su savo Heseno kolega Holzapfel pasirašė Bendrą pareiškimą dėl bendradarbiavimo švietimo ir kultūros srityse, kuriame paminėta ir Vasario 16-osios gimnazija: "Šalys yra įsitikinusios, kad Lietuvių gimnazija Lampertheime-Hiutenfelde ir vokiečių mokykla Klaipėdoje vaidina itin svarbų vaidmenį, vystant Lietuvos ir Vokietijos dalykinį ir draugišką bendradarbiavimą, ir pagal galimybes, rems šių mokyklų darbą".

Mirė Ruth Staufenberger

1994 m. gruodžio 12 d. po sunkios ligos mirė Vasario 16-osios gimnazijos mokytoja Ruth Staufenberger. Ji daugiau negu 20 metų iki praeitų metų Velykų dėstė vokiečių kalbą mokiniams iš užsienio. Mirė sulaukusi 65 metų amžiaus. Jos laidotuvėse gruodžio 15 d. Hedesheime dalyvavo visa gimnazija ir daug buvusių gimnazistų.

Vasario 16-osios minėjimas Hiutenfelde

Centrinis Vasario 16-osios dienos minėjimas Vokietijos lietuvių bendruomenės valdybos ruošiamas vasario 18 d. Hiutenfelde. 14.30 val. katalikams šv. Mišias laikys didelis lietuvių draugas Augsburgo arkivyskupas dr. Josef Stimpfle Romuvos pilies salėje. Evangelikams tuo pačiu laiku pamaldas laikys kun. Tamara Šmitienė Hiutenfeldo evangelikų bažnyčioje. Minėjimas vyks 16.00 val. Hiutenfeldo "Buergerhaus" salėje. Pagrindinę kalbą pasakys Heseno parlamento pirmininkas Karl Starzacher. Meninę programą atliks Vasario 16-osios gimnazijos mokiniai, o šokiams vakare gros Paulius Petrikaitis su žmona. Šį kartą šokius po minėjimo teks šiek tiek anksčiau baigti, nes dar tą pačią naktį reikės sutvarkyti salę ir aplinką, kadangi kitą dieną nuo pat ryto čia vyks rinkimai į Heseno parlamentą.

VLB tarybos sesija

Vokietijos lietuvių bendruomenės metinis tarybos posėdis šaukiamas š. m. kovo 11 d. 10 val. Romuvos pilies konferencijų kambaryje Hiutenfelde. Kiekvienas bendruomenės narys turi teisę posėdį stebėti.

Metinis gimnazijos kuratorijos susirinkimas vyks kovo 25 d.

A.Š.

Dėmesys Lenkijos lietuviams

Nors oficialių duomenų nėra, kadangi pokario metais Lenkijoje per visuotinius surašymus tautybė nebuvo žymima, tačiau manoma, kad šioje šalyje yra apie 25 tūkst. lietuvių. Tankiausiai jie gyvena Suvalkų vaivadijos, Seinų ir Punsko valsčiuose. Norėdama susipažinti su jų problemomis, čia lankėsi Lenkijos Seimo tautinių ir etninių mažumų komisija, kuriai vadovauja populiariausias Lenkijoje politikas J. Kuronis, pranešė ELTA. Parlamentarai apsilankė Krasnopolio, Krasnovo, Vidugirių ir Punsko mokyklose, susitiko su Punsko visuomene. Šiame susitikime dalyvavo ir Lenkijos Seimo vicemaršalas A. Malachovskis, Lenkijos nacionalinio švietimo, kultūros ir meno, vidaus reikalų ministerijų, savivaldybių atstovai. Svečiai susitiko su Seinų savivaldybės deputatais ir vietos lietuviais.

Lenkijoje gyvenančių lietuvių problemos detaliai aptartos V. Pavliako, Lenkijos premjero, susitikime su lietuvių tautinės mažumos atstovais. Eltos pranešimu, V. Pavliakas pareiškė esąs pasiryžęs remti Lenkijoje gyvenančių lietuvių veiklą, ypač lietuviškų ir lenkiškų valsčių bendradarbiavimą. Jam apie Lenkijos lietuvių problemas papasakojo lietuvių bendruomenės tarybos pirmininkas B. Makauskas.

Susitikimo metu buvo pabrėžta, kad būtina finansiškai remti tautinių mažumų kultūros poreikius. Lenkijos kultūros ir meno ministro pavaduotojas M. Jagela pasakė, kad bus ieškoma lėšų Punsko kultūros namų statybai baigti.

Krašto istorija žmonių likimuose

Nepamirštamas žygis į Vilnių

Ukmergiškiui mokytojui fizikui Rapolui Sriogiui eina 81-ieji. Tai įdomaus likimo žmogus, Nepriklausomybės kovų liudininkas. Nedaug tokių belikę, todėl brangus kiekvienas jų žodis.

Rapolas Sriogis gimė Ukmergės apskrities Pabaisko valsčiaus Vaizgeliškių kaime. Pirmojo pasaulinio karo audra kartu su tėvais ir motinos broliu nubloškė į Rusiją. Revoliucijos ir pilietinio karo neramumų apimtame Rostove prie Dono liko pirmieji nerūpestingos vaikystės prisiminimai.

Kai motina ir tėvas, sunkiai Lietuvoje įsikūrę, įstengė sūnų leisti mokytis, jis jau buvo gerokai perauges, tačiau vijosi bendraamžius, per metus išlaikydamas dviejų klasių egzaminus. Baigęs gimnaziją ir šiek tiek prakutęs, padavė pareiškimą į Kauno karo mokyklos inžinerinį batalioną. 10 dienų komisija tikrino sveikatą, regis, prie nieko neprikibo, o vis dėlto nusprendė, kad aviacijai netinkamas. Tapo pėstininku.

Rapolo Sriogio atmintyje įsirėžę daug epizodų iš karo mokyklos dienų... Ne vien su karo mokslais susijusių. Antai vienoje iškilmingoje vakaronėje viešėjo pats Prezidentas A. Smetona su žmona. Kariūnai nugirdo ją kalbant lenkiškai. "Štai tau Zosyte! Štai tau: mes be Vilniaus nenurimsim!" - piktinosi, mat Vilnius buvo lietuvių kraujuojanti žaizda.

- 1938 metų kovo mėnesį lenkai paskelbė Lietuvai ultimatumą ir surengė masinę manifestaciją "Na Kowno". Vienas kitas vietinis šlėktelė, nutaręs, kad išmušė jo valanda, išdidžiai iškėlę galvą, ėmė šnairuoti į lietuvius, - toliau prisiminimais dalinasi R. Sriogis. - Likimo ironija: 1939 metais dalis dar taip neseniai mums grasinusios lenkų armijos, patekusios į rusų ir vokiečių apsuptį, buvo priversta per sieną trauktis į Lietuvą ir čia buvo internuota. Žygis "Na Kowno" neįvyko. Pagal internuotos kariuomenės tarptautinį statusą internuotieji neturėjo teisės demonstruoti savo valstybingumo, tačiau bandymų iškelti kareivinėse Lenkijos vėliavas pasitaikė. Taip lenkai protestavo prieš sovietų ir vokiečių sandėrį, bet incidentus likviduoti tekdavo lietuvių kareiviams.

- 1939-ųjų metų ruduo. Labai įtartinomis (apie slaptuosius Ribentropo-Molotovo paktus tada dar nežinojome, bet nujautėme kažką esant ne taip) ir sudėtingomis aplinkybėmis SSSR perduota Lietuvai lenkų užgrobtą Vilniaus kraštą - deja, tik dalį tos teritorijos, kuri pagal 1920 metų taikos sutartį ir Hagos tarptautinio tribunolo sprendimą (Lietuvos teises čia gynė advokatas Riomeris) turėjo priklausyti Lietuvai.

Į Vilnių, Prezidento A. Smetonos ir Vyriausybės palydėta, žygiuoja Lietuvos kariuomenė. Su I-uoju Gedimino pėstininkų pulku žygiuoju ir aš. Gal dešimt parų prabuvome Širvintose, nes dėl rusų daromų kliūčių siena vis dar buvo uždaryta.

Pagaliau iškilmingai pašalinami pasienio ženklai, o vakare jau pasiekiame Maišiagalą ir čia nakvojame. Kitos dienos vakare mes jau Vilniuje. O čia sumaištis, gyventojų nepasitenkinimas, nes Lietuvos kariuomenės įžengimo į Vilnių išvakarėse rusų išmontuoti ir, kaip karo grobis, išvežti gamyklų, klinikų, ligoninių įrenginiai, nemaža dalis mokslo ir kultūros archyvų, knygų, muziejinių vertybių. Jau vėliau, 1940-aisiais, galutinai aneksavę šį kraštą ir Lietuvą, okupantai dirbo tą darbą su cinišku metodiškumu.

Rapolas Sriogis Lietuvos kariuomenėje.

Man pačiam - jau po to, kai demobilizavausi - teko būti liudininku, kaip į vieno Totorių gatvės namo salę buvo vežamos ir verčiamos į krūvą Vilniaus miesto ir srities lenkų ipotekos archyvo bylos; nuostabiai kaligrafiškai žąsies plunksna rašyti senieji Vilniaus krašto dokumentai iš Rašytojų gatvės (dabar - K. Sirvydo) rūsių vežami į pastatą už šiuo metu restauruojamo Rusų dramos teatro dabartinėje Jogailos gatvėje ir taip pat niokojami.

...O kol kas - dulkini, pavargę, bet nenusakomai linksmi žengiame Vilniaus gatvėmis, iš visos krūtinės traukdami žygio dainą:

Štai ir Vilnius ant kalvos -
Graži sostinė Lietuvos...

Vilniaus gyventojai spiečiasi prie motorizuotų ir kavalerijos dalinių. Mums, pėstininkams, dėmesio mažiau, bet džiaugsmas, kad jau esame Vilniuje, dėl to ne mažesnis.

Miestas aprimo. Gyventojai nustebę: jokie neramūs gandai, kad, įžengus Lietuvos kariuomenei, padėtis pablogės, nepasitvirtino. Ta gyventojų nuostata mus labiausiai intriguoja. Atėjus rusams, parduotuvės ištuštėjo, miestas šiukšlinas, daugybė alkanų žmonių, prie parduotuvių eilės. Gedimino aikštėje, prie Arkikatedros, teko statyti didelius stalus, pilstyti sriubą iš lauko virtuvės katilų, raikyti didžiulius lietuviškos duonos kepalus ir maitinti išbadėjusius gyventojus.

Yra išlikę dokumentinio kino juostoje užfiksuotų kadrų, kaip į Vilnių įjojo mūsų raiteliai (išmankštinti žirgai priklaupė aikštėje priešais Gedimino pilį ant priekinių kojų, tačiau išlikusiuose kadruose to nematyti), įvažiuoja motorizuoti daliniai, žygiuoja pėstininkai. Gedimino bokšte suplazda trispalvė, griaudžia saliutas...

Praėjo savaitė, kita, "Maistas", "Pieno centras", Lietkoopsąjunga užvertė parduotuves prekėmis - pirk, kiek širdis geidžia. Spekuliantai, pradėję kaupti maisto atsargas, nusivylė, nes prekių nemažėjo, tad pasipelnyti iš sukauptų atsargų nepavyko.

Po trijų savaičių, kai viskas aprimo, vieni demobilizavosi, kiti išvyko atostogų, bet visi jautėme, kad ramybė neilgam.

Aš likau Vilniuje. Esu visų neramių, o vėliau - ir labai tragiškų 1939-1941 metų įvykių Vilniaus krašte liudininkas, - baigė pasakojimą Rapolas Sriogis.

Aleksandras Januškis

Atgarsiai

Savo arklio gaila ir iš namų išvaromam lietuviui, ir lenkui

Jonas Algirdas Ambraziejus straipsnyje "Kas tai yra Europa" ("Europos lietuvis", Nr. 31, 1994 m.) apie lenkų ir lietuvių santykius 1941-1944 metais rašo: "Vokiečiams šis konfliktas buvo naudingas, ir jie kiek galėdami jį kurstė - iš Lenkijos repatrijuotus lietuvius kėlė į Vilnijoje iš lenkų valstiečių atimtus ūkius". Apie tai plačiau norėčiau paaiškinti šiuo savo straipsniu.

Sudarius Molotovo-Ribentropo paktą sekė kiti TSRS ir Vokietijos susitarimai. 1941 01 10 Kaune TSRS ir Vokietijos vyriausybės pasirašė susitarimą dėl Vokietijos piliečių ir vokiečių nacijos (!) asmenų perkėlimo iš Lietuvos TSR į Vokietiją ir Lietuvos piliečių ir lietuvių tautybės (!) asmenų perkėlimo iš Vokietijos (buvusio Mėmelio ir Suvalkų apskričių) į Lietuvos TSR. (Dokumentai - LVVOA, F-1771, A-2, B-150, L-1). Vokietija tuo siekė apsaugoti savo tautiečius nuo galimų represijų vykdant "Barbarosos" planą. Į Vokietiją repatrijavo 3773 vokiečių šeimos (Ten pat, A-1, B-275, L-1).

Suvalkų krašto lietuviams tai buvo trėmimas, nes "perkelti" buvo labai greitai. Reikėjo pasirašyti, kad visą turtą palieka valstybės žinioje (Lenkiją buvo okupavusi Vokietija). Į Lietuvą (jau TSR) atkeltieji Suvalkų krašto lietuviai buvo apgyvendinti repatrijantų vokiečių ūkiuose.

Kai Vokietija pradėjo karą prieš TSRS, į okupuotas teritorijas jau galėjo grįžti repatrijavę vokiečiai, nes jie Vokietijoje gyveno stovyklose. Tačiau masinis grįžimas buvo numatytas vėlesniam laikui.

1942 07 21 pirmasis generalinis tarėjas P. Kubiliūnas pasirašė Lietuvos piliečių apgyvendinimo Instrukciją Nr. 1. Joje rašoma: "Pono Generalinio Komisaro Kaune parėdymu - 1942 m. liepos mėn. 1 d. raštas Nr. 2 S. Fr/sw, - ryšium su iš Lietuvos į Vokietiją 1941 m. repatrijavusių vokiečių grąžinimu ir apgyvendinimu Lietuvos Generalinėje srityje, artimiausiu laiku iš repatrijantų ūkių bus iškraustomi dabartiniai tų ūkių valdytojai" (LCVA, F-1314, A-1, B-313, L-1). "Suvalkų ir Klaipėdos krašto lietuviai, palikusieji tenai žemes, turi teisę Lietuvos Generalinėje srityje gauti kitus žemės ūkius, ne mažesnės vertės kaip jų Suvalkų ir Klaipėdos krašte paliktieji ūkiai. Drauge su žemės ūkiu jie ten gauna visą ūkišką inventorių, derlių ir kitas ūkiškas (!) reikmenis" - nurodoma tos instrukcijos 4 paragrafe. (Ten pat). Tačiau Lietuvoje valstybinių žemių ir ūkių nebuvo! Hitleriniai okupantai žemės rado. Instrukcijos Nr. 1 trečiosios dalies "Žemės fondo sudarymas" 14 paragrafe paaiškinama, kad į jį imami: "a) aktyviųjų lenkų ūkiai, b) buvusieji repatriantų ūkiai, kurie lieka vokiečių neužimti ir dabar valdomi lietuvių, c) žydams priklausę ūkiai ir d) rusų ūkiai" (Ten pat, L-2-3). Apie iškeliamus iš savo ūkių lenkus ir rusus pasakyta tik tiek: "Jiems reikia numatyti apgyvendinimo vietas, jeigu jie patys jomis negalėtų apsirūpinti".

Plačiau apie žemės fondo sudarymą aiškinama pirmojo generalinio tarėjo 1942 08 12 pasirašytoje Instrukcijoje Nr. 2. Pagal ją, iškeliamų rusų ir lenkų sąrašų (pavardė, vardas, tautybė, šeimos narių skaičius: darbingų, nedarbingų, viso) vieną egzempliorių apskrities komisija įteikia apskrities viršininkui, paskiria jiems susirinkti punktą. Į žemės fondą imamų ūkių valdytojai, t. y. buvę tų ūkių savininkai, nuo tų ūkių nušalinami atitinkamais apygardos komisaro aktais, kuriuos vykdo apskrities viršininkas. Kokie buvo galimi piktnaudžiavimai, galima spręsti iš šių instrukcijos Nr. 2 pastabų: "kad išvengus nereikalingo žmonių trukdymo, apskrityje žemės fondas sudaromas iš Apskrities Viršininko ir valsčiaus savivaldybių duomenų", "Kad be reikalo nebūtų per daug ūkių aprašyta, aprašymas daromas tik gavus atkeliamų lietuvių anketas, pagal kurias apskrities komisija nustato, kiek ir kokio didumo ūkių reikia aprašyti".

Suvalkų ir Klaipėdos krašto lietuviai užpildė tokias anketas - šeimos narių skaičius, kiek žemės turėjo arba valdė, kiek žemės nori gauti kitoje vietoje. Jie buvo perkelti į Lazdijų, Alytaus, Trakų, Vilniaus, Ukmergės, Utenos, Švenčionių, Zarasų, Telšių ir Kretingos apskritis. Suvalkų krašto lietuviai buvo iškelti į Vilniaus krašto lenkų ūkius.

Taip lenkų ir rusų tautybės gyventojų sąskaita hitlerinė valdžia repatrijavusiems vokiečiams grąžino jų buvusius ūkius ir aprūpino 1941 m. ištremtųjų iš Vokietijos okupuotų teritorijų lietuvių aprūpinimo žeme problemą.

Suvalkų ir Klaipėdos krašto lietuviu perkėlimas vyko nuo 1942 metų antrosios pusės, tuoj pat pasirašius atitinkamas instrukcijas. Toji perkėlimo procedūra kelia pasibaisėjimą. "Visas anksčiau pažymėtas darbas (t. y. perkėlimas) turi būti atsidėjus, rūpestingai vykdomas ir laiku atliktas, kad atvykusieji lietuviai su šeimomis nebūtų trukdomi ir skirtuose ūkiuose tuojau be kliūčių galėtų įsikurti". Tai lietuviams. O lenkams? "Buvę ūkių valdytojai (t. y. buvę ūkių savininkai), kurie aprašytą turtą legaliai ir tvarkingai perduoda naujam valdytojui lietuviui ir nedaro kliūčių jam tenai apsigyventi, iš ūkio iškeliami per dvi paras, skaitant nuo lietuvio atvykimo dienos". "Drauge su buvusiu valdytoju iškeliami visi jo šeimos nariai ir kiti jam priklausantys asmenys, jeigu naujasis valdytojas nesutinka pastarųjų tame ūkyje palikti kaip darbininkus". "Jeigu buvęs valdytojas priešinasi ir nesutinka aprašytojo ūkio su priklausiusiam perduoti atvykusiam lietuviui, kuriam tas ūkis paskirtas, tai įvedimą vykdąs policijos pareigūnas buvusį valdytoją su visa šeima ir kitais jam priklausančiais asmenimis tuojau pat iš ūkio iškrausto ir nugabena į Apskrities Viršininko nurodytą vietą". Šios citatos iš Instrukcijos Nr. 2. Komentarai čia nereikalingi. Iki 1942 m. pabaigos buvo perkeltos 1788 lietuvių šeimos. "Numatoma, kad užbaigus repatrijantų (t. y. vokiečių) grąžinimą, bus iškelta per 2.000 lietuvių ūkininkų šeimų" (LCVA, F-R-1314, A-1, B-314, L-43). Perkėlimas vyko dar ir 1943 metų pirmąjį pusmetį, t. y. iki persilaužimo Rytų fronte. Tik menka žmogaus gyvybės kaina galėjo nuslopinti teisėtą išvaromų iš savo ūkių lenkų priešinimąsi. Perkeliamieji lietuviai tik nuvežti į Vilniaus kraštą suprato, kad tapo okupantų įkaitais tautinei nesantaikai kurstyti.

Mano tėvas, Jurgis Navulis, 1942 m. vasarą nuvažiavo į Vilniaus kraštą išsiaiškinti, kur bus perkelta šeima, kokios ten bus gyvenimo sąlygos. Grįžęs pasakė žodžius, kurių negalima pamiršti: "Prieš metus iš savo ūkio į Lietuvą išvažiavau dainuodamas, dabar iš vokiečio ūkio išvažiuosiu verkdamas. Į lenko ūkį nevažiuosiu, nes lenkas bus priverstas išeiti į mišką". Pasirašė, kad palieka savo atsivežtą turtą, atsisako perkėlimo komisijos "globos". Grįžęs repatriantas vokietis net vežimo nedavė penkiems vaikams išsivežti. Kiek reikėjo ryžto ir supratimo pasitraukti iš to nešvaraus žaidimo! Tokių atvejų buvo ne vienas. Panašų pareiškimą 1943 05 25 d. parašė broliai Juozas ir Vincas Čėplos (Ten pat, B-313, L-284). Bet taip pasielgti visi negalėjo, nes perkeltieji iš Suvalkų krašto lietuviai dėl žinomų priežasčių negalėjo tikėtis vietinių gyventojų pagalbos ir paramos. Be to, okupacinė vokiečių valdžia tokio savivaliavimo nebūtų leidusi.

Santykiai tarp Vilniaus krašto lenkų ir "naujųjų" valdytojų negalėjo būti geranoriški. Atkeltųjų interesus gynė okupacinė valdžia. Jei susitikodu protingi žmonės, bendrai ieškojo išeities. Kai kas net sutartį raštu sudarė. Buvęs ūkio savininkas su šeima tapo naujo valdytojo darbininkais su visa savo šeima, bet faktiškai atkeltas naujasis valdytojas dirbo pas ūkio šeimininką. Negalėjusiems susitaikyti su tokia padėtimi teko palikti savo namus. Ne vienam šeimininkui tinkamiausia prieglauda tapo miškas. Jiems kova už laisvę prieš okupantus buvo ir kova už savo žemę. Tačiau tokia nuostata pripažįstama kaip teisėta tik kovoje prieš sovietinę okupaciją. Todėl ne vienas "naujasis valdytojas" naktį pasikinkė arklį, susikrovė mantą ir paliko Vilniaus kraštą. Pabėgėlių ieškojo policija. Jų padaugėjo 1943 m. pabaigoje, kai Vokietija pradėjo "lyginti fronto liniją".

1944 m. vasarą prasidėjo masinis Suvalkų krašto lietuvių traukimasis iš jiems skirtų lenkų ūkių. Jie traukė į Užnemunę. Tik frontui praėjus pasiekė savo gimtąsias sodybas Suvalkų krašte. Tačiau atsikuriančios Lenkijos valdžia neleido jiems gyventi savo ūkiuose. Dauguma jų buvo priversti grįžti į savo pirmosios tremties vietas, t. y. vokiečių paliktus Lietuvoje ūkius. Tai galėjo atrodyti kaip atpildas Suvalkų krašto lietuviams už tas skriaudas, kurias patyrė Vilniaus krašto lenkai vokiečių okupacijos metais. Per mažai dar buvo vandens nutekėję, kad lenkai būtų galėję pamiršti savo skausmą ir ašaras.

"Kai aš gyvenau Vilniaus krašte, dažnai naktį iš miško ateidavo lenkas, šeimininkas, nueidavo į tvartą, apsikabindavo kumelio (arklio prieauglis) kaklą ir verkdavo" - tai tik trumpa ištrauka iš Jono Venclausko atsiminimų. Bet ji daug ką pasako mąstančiam žmogui.

Nerimą kelia nesiliaujantis lietuvių ir lenkų nesantaikos kurstymas. Tai viename, tai kitame laikraštyje pasirodo tokių straipsnių, kurie negali nekelti susirūpinimo. Iš pavienio fakto padaromi absurdiški kaltinimai.

Mane stebina, kad dažnai rašantys apie lietuvių ir lenkų santykius Vilniaus krašte pamiršta nesantaikos netolimoje praeityje priežastis, akcentuoja tiktai pasekmes. Ir labai vienpusiškai. Kad ir kokia būtų karti toji praeities tiesa, bet ją reikia žinoti. Tada lengviau bus lenkams ir lietuviams rasti bendrą kalbą šiandien.

Birutė Nevulytė-Kižienė
Suvalkiečių draugijos "Suvalkija" tarybos pirmininkė

Ar pavyks prisivilioti investitorius iš Anglijos?

Pokalbis su Lietuvos vystymo banko prezidentu Juozu Aliukoniu

- Kokia bankininkystės padėtis Lietuvoje?

- Šalyje yra 24 bankai. Pusė jų tinka darbui su užsieniu ir tuo pačiu gali padėti užsienio verslininkams Lietuvoje pradėti veiklą. Šiek tiek mažesnė dalis minėtų bankų jau antrus trečius metus turi tarptautinius auditorius - pateikia patikrinti savo metinę apskaitą rimtoms ir nepriklausomoms užsienio firmoms. Šiais bankais dar labiau gali pasitikėti užsienio investitoriai Lietuvoje.

Investicijos būna įvairios. Verslininkas gali atvykti į Lietuvą su savo verslu ir pinigais, arba su savo žiniomis, savo technologija. Antruoju atveju jam reikės skolintis pinigų užsienyje ar Lietuvoje. Užsienyje skolintis yra įmanoma ir galbūt net už mažesnes palūkanas. Tačiau užsienio bankuose yra įvairių apribojimų, kurie sulygina skolinimosi sąlygas ir Lietuvos verslininkams. Minėtų apribojimų pavyzdžiu galėtų būti Olandijos ar Amerikos bankai, kurie skolina Lietuvai pinigus, tačiau grąžinimo terminas yra 12 mėnesių. Dėl tokio trumpo termino šia paslauga nesinaudojama. Vienaip ar kitaip Lietuvos finansinė sistema ir ypač bankai turi turėti galimybių padėti užsienio investicijoms. Kiek pinigų yra Lietuvos bankuose? Maždaug 500 mln. dolerių, tačiau jie "trumpalaikiai" - padėti trim mėnesiams, pusei metų, metams. Pinigai ilgalaikiams projektams sudaro tik 10 procentų minėtos sumos. Pavyzdžiui, per 1994 metus 40 mln. dol. buvo paskolinta ilgesniam nei 1 metų laikotarpiui, o poreikis - milijardai dolerių. Dėl tokio neatitikimo mūsų bankai ieško vadinamųjų ilgalaikių pinigų. Jiems padeda valstybė, skolindamasi pinigų užsienyje ir perleisdama juos per komercinius bankus. Lietuvos bankai jau turi galimybių bendradarbiauti su užsienio bankais ir gauti lėšų, o užsienio bankai gali Lietuvoje steigti dukterinius bankus - tai yra investicinė terpė.

- Koks yra Londone rengiamas forumas, į kurį Jūs vykstate? Koks jo tikslas?

- Didžiosios Britanijos prekybos ir pramonės departamentas išsiuntinėjo pakvietimus daugiau kaip 3500 vietinių investitorių. Kiek aš žinau, dalyvauti forume susigundė keletas didelių ir rimtų bankų. Jo tikslas - parodyti, kad Lietuva yra tinkama šalis užsienio invseticijoms ir paskatinti Didžiosios Britanijos verslininkus dėti savo kapitalą į Lietuvą.

- Ar tai reiškia, kad po tokio forumo į Lietuvą ims plaukti investicijos?

- Tokie renginiai turi daugiau politinę reikšmę. Šio forumo metu bus atkreiptas dėmesį į Lietuvą kaip į šalį, kur galima investuoti pinigus. Štai prieš savaitę Clintonas buvo sukvietęs Clevelande (Klivlende) Centrinės ir Rytų Europos šalių pramonininkų ir bankininkų delegacijas, buvo sakomos kalbos. Realaus rezultato lyg ir nėra, tačiau tokie renginiai - tai savotiškas politinis mandatas, reiškiantis, kad JAV, o taip pat ir Didžiosios Britanijos, vyriausybė nepaliks šito regiono nepaliks be dėmesio ir skatins investicijas valstybiniame lygyje. Tuomet tų Vakarų šalių verslininkai gali aktyviau reikštis Rytų ir Centrinės Europos bei Baltijos regione. Forumas Londone - politiškai svarbus žingsnis, o kaip žinome, politika anksčiau ar vėliau visuomet virsta ekonomika.

- Naudodamasi proga, prašau pristatyti neseniai įsteigtą Lietuvos vystymo banką.

- Jis gimė iš investicijų banko, kuris teiktų ilgalaikes paskolas gamybos projektams, idėjos, Lietuvoje atsiradusios prieš trejus metus. Banko sukūrimo pradininkai ne Lietuvoje buvo Šiaurės šalys, besidominčios Baltijos regionu. 1992 m. kovo pradžioje buvo pasirašyta daugiašalė Baltijos investicijų programa. Ją pasirašė Šiaurės šalių ministerijų vadovai bei tuometinis Lietuvos investicijų banko prezidentas V. Dudėnas. Baltijos investicijų programos fondas - 105 mln. ekiu, skirtų kredituoti ilgalaikius verslo projektus bei kurti investicijų bankus trijose Baltijos valstybėse. Buvo tikimasi, jog Lietuvos investicijų bankas pavirs stipriu investicijų banku, tačiau, mano nuomone, jis savo statusu prilygo Finansų ministerijos departamentui ir nebuvo banku pagal savo teisinius dokumentus. Siekiant banko stabilumo, Lietuvos vystymo banko statutą teko patvirtinti Seime. Jis buvo įkurtas 1993 m. gruodžio mėnesį, Seimui priėmus įstatymą "Dėl Lietuvos vystymo banko steigimo ir statuto patvirtinimo".

Kol kas mes neišdavėme nė vieno kredito, tačiau per 1995-uosius tikriausiai suteiksime 10-15 mln. ekiu paskolų gamybos projektams. Dabar Lietuvos vystymo banko kapitalas sudaro 5 mln. ekiu, o 1996 m. sieks 10 mln. ekiu. Iki šiol banko ekspertai ištyrė apie 100 verslo planų ir idėjų, tačiau beveik visi neatitiko banko keliamų reikalavimų. Lietuvos vystymo bankui rekomendacijas teikia užsienio bankai, turintys ilgametę patirtį: Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas, Europos investicijų bankas, Šiaurės investicijų bankas, Danijos, Vokietijos, Švedijos bankai. Šiaurės investicijų bankas yra svarbiausias kreditų linijų teikėjas Lietuvos vystymo bankui ir netrukus su minėtu banku turėtų būti pasirašyta 5 mln. ekiu kredito linijos atidarymo sutartis. Tokią pat sutartį numatoma pasirašyti ir su Europos investicijų banku. Tikiuosi, jog Lietuvos vystymo bankas gali tapti pirmuoju ir kol kas vieninteliu šalies banku, gausiančiu kreditų iš Švedijos be Lietuvos Vyriausybės garantijos. Manau, jog mūsų bankas gaus paskolų vidutiniškai už 10 proc. metinių palūkanų, o paskolų palūkanos Lietuvos gamintojas sieks vidutiniškai 12-15 procentų metinių. Tačiau jei gausime užsienio valstybės subsidijuojamų paskolų, procentai gali būti daug mažesni.

Lietuvos vystymo bankas skiriasi nuo komercinių bankų ne tik tuo, jog neturi valiutos keitimo punktų, nepriima depozitų. Pagrindinis skirtumas tas, jog Lietuvos investicinis bankas teikia ilgalaikes paskolas, o komerciniai mūsų šalies bankai tai padaryti ne dažnai gali.

Kalbėjosi ***Erika Umbrasaitė***

Rusijos pilietis Ivanovas nenori į tėvynę

Sausio 22 d. baigėsi Lietuvos vidaus reikalų ministerijos Migracijos departamento nustatytas laikas Valerijui Ivanovui ir dar trims Lietuvoje veikusios prosovietinės organizacijos "Jedinstvo" ("Vienybė") veikėjams. Iki tos dienos V. Ivanovas ir trys jo bendrai privalėjo išvykti iš Lietuvos. Tačiau šie keturi prieš Lietuvos nepriklausomybę kovoję asmenys to nepadarė, bet parašė skundus, reikalaudami Migracijos departamento nurodymą panaikinti.

Kaip jau rašyta "EL", keturi antilietuviškos grupės nariai yra pažeidę Lietuvos Respublikos Konstituciją. Jų veiksmai kėlė grėsmę Lietuvos saugumui ir viešajai tvarkai. V. Ivanovas kalėjo 3 metus už dalyvavimą 1991 m. sausio 13-osios perversme, nuo 1994 m. spalio 6 d. yra laisvas. Jis iškart tapo Rusijos piliečiu, tačiau į tėvynę išvykti nenori.

Rusijos Valstybės Dūma sausio 18 d. atsiuntė Lietuvos Seimui raštą, griežtai reikalaudama, kad tie keturi Rusijos piliečiai nebūtų prievarta išvežti iš Lietuvos. Rusijos pareigūnai sulygino tų veikėjų išvežimą su sovietų laikų prievartiniu žmonių trėmimu iš Lietuvos.

"EL" kreipėsi į Migracijos departamento direktorių Č. Blažį paaiškinimų. Pareigūnas pranešė, kad pernai iš Lietuvos deportuota 170 žmonių, kuriems Migracijos departamentas nerado pagrindo išduoti leidimą nuolat gyventi mūsų šalyje. Tokie veiksmai atliekami remiantis Vyriausybės nutarimu ir specialiomis taisyklėmis. Anot Č. Blažio, baigėsi pirmasis etapas, kai keturi Rusijos piliečiai nesutiko pasinaudoti galimybe laisva valia išvykti iš Lietuvos. Jo turimomis žiniomis, 3 Vilniuje gyvenantys "Jedinstvo" veikėjai tikrai neišvyko, dėl ketvirtojo, gyvenančio Trakų rajone, žinių neturima. Departamentas nagrinėja keturių Rusijos piliečių skundus. Surinkę duomenis, nutarimo projektą dėl šių nepageidaujamų asmenų išsiuntimo iš Lietuvos Migracijos departamentas pateiks Vidaus reikalų ministrui R. Vaitekūnui, kuris pagal turimus įgaliojimus turi priimti galutinį sprendimą. Č. Blažio žodžiais, keturių "jedinstvenikų" likimą svarstys ir Seimas, kuriam taip pat bus pateikti Migracijos departamento surinkti duomenys. Anot prelegento, jų likimas bus nulemtas per kelias savaites.

"EL" pasiteiravo, kas bus, jei ministras R. Vaitekūnas nutars patenkinti keturių Rusijos piliečių prašymus palikti juos mūsų šalyje, žinant Lietuvos Seimui bei kitoms oficialioms institucijoms Rusijos daromą spaudimą? Migracijos departamento direktorius mano, kad jei aukšti valstybės pareigūnai nutars, jog surinktos medžiagos nepakanka sprendimui priimti ir keturiems asmenims išgabenti iš mūsų teritorijos, Migracijos departamentui teks galvoti, kaip V. Ivanovui ir kitiems šios istorijos dalyviams išduoti leidimus nuolat gyventi Lietuvoje.

Seimo užsienio reikalų komiteto pirmininkas K. Bobelis griežtai pasisako už minėtų asmenų išsiuntimą, o Rusijos veiksmus vertina kaip kišimąsi į Lietuvos vidaus reikalus.

Dar 1994 m. gruodžio 30 d. Rusijos URM pakvietė Lietuvos ambasadorių Maskvoje R. Kozyrovičių ir pareiškė jam rimtą susirūpinimą dėl V. Ivanovo ir jo bendražygių deportacijos. Tą kompaniją dar sykį bandė apginti Rusijos užsienio reikalų ministras A. Kozyrevas, sausio 24 d. Minske pasakęs: "Lietuvos ketinimai iš savo teritorijos išsiųsti kelis Rusijos piliečius mūsų šalių santykiuose sukuria nereikalingą įtampą". Rusijos Valstybės Dūmos NVS reikalų ir ryšių su tautiečiais komiteto pirmininkas K. Zatulinas mano, tai "labai pablogins" šalių santykius, ypač - ekonomikos srityje.

Ona Mickevičiūtė

Pirksim sviesto iš... gudų?

Vis didžiavomės savo žemės ūkiu, kartais politikai net nacionaline valiuta mėsą ir sviestą vadindavo. Puikavomės galį išmaitinti ar badu numarinti ne vieną Rusijos miestą dar tais laikais, kai Maskvoje suskaičiuodavo mūsų laukuose besiganančias karves, tvartuose kriuksinčius paršus, paukštynuose karkiančias vištas... Ilgainiui laikai keitėsi. Maištingieji sukilo prieš kolūkius, kur buvo iki devinto prakaito engiamas kaimietis. Tada garsiai ir prabilta apie valstiečių ūkio galimybes. Nelengvai, bet valstiečiai kūrėsi ir nebepasitenkino keliais hektarais, už paskolas pirkosi technikos, statė daržines, sandėlius, namus. Už pieną, mėsą žmonės iš karto gaudavo pinigų, viskas klojosi tarsi puikiai, kol vieną dieną įstrigo iš Lietuvos į jau subyrėjusią Tarybų Sąjungą išsiųsti vagonai su sviestu, dešromis, lietuviškais skilandžiais. O kai įstrigo, tai ir pinigų neliko. Taip pamažu vis tolyn, vis gilyn, vis liūdniau. Šiandien jau žinome, kad per tris pirmuosius šių metų mėnesius į Lietuvą be muito leidžiama įvežti 1500 tonų sviesto.

Kas gi nutiko? Karvutės užtrūko? Bet jos užtrūksta kasmet, o sviestą pirksime iš užsienio dabar. Kodėl? Todėl, kad mūsų pievose ganosi 130 tūkstančių juodmargių mažiau. O kai karvių mažiau, tai ir pieno mažiau. Kol kas iš užsienių pieno vežti neplanuojama. Nors, kaip sako pieninin-kai, niekas neskaičiuoja, kiek varškės, grietinės, sviesto atnešama pasienio žmonėms iš kaimyninių valstybių, kaip neskaičiuojama, kiek sviesto iš Lietuvos parduodama svetur. Prekeiviai iš karto atsiskaito su sviestamušiais, o šie - su valstiečiais, ir patiems dar už vargą lieka pustrečio lito už kiekvieną kilogramą. Ar ne todėl šiandien Lietuvai per mėnesį trūksta mažiausiai 5-6 šimtų tonų sviesto. Nors vasarą jo susukama dvigubai tiek, nei suvalgoma, į šaldytuvus niekas nededa, nes nėra iš ko mokėti...

Kai man sako, jog nėra už ką mokėti, susisuka galva. Juk aš, nuėjusi į parduotuvę, skolon negaliu nusipirkti nei puslitrio pieno, nei šimto gramų sviesto. Kur dingsta tie pinigai, kuriuos sumoku parduotuvėje? Kodėl vienas mėsos kombinatas, savo gaminiais įtikdavęs pačiam išrankiausiam valgytojui, šiandien bankrutuoja, nors, sako, pilni šaldytuvai dešrų ir kumpių, nebėra kur dėti, todėl gyvulių nebeskerdžia, žmonės stovi be darbo. Tiesa, teko girdėti, jog šio kombinato vadovams iškelta byla už tyčinį bankrotą. Baugu tik, kad toji bankroto byla nebūtų pragaištinga visam žemės ūkiui.

Salomėja Čičiškina

Skautijai reikalingi vadovai

Šiuo metu Lietuvoje yra per 3000 skautų, kurie priklauso kelioms organizacijoms: Lietuvos skautų sąjungai (LSS), Lietuvos skautijai ir Europos skautams. Kol kas tik LSS įregistruota Teisingumo ministerijoje. Tačiau aišku, jog anksčiau ar vėliau bus įregistruotos ir likusios organizacijos. Taip yra daugelyje pasaulio šalių, pavyzdžiui, Danijoje veikia net 6 skautiškos organizacijos. Skautai gali pasirinkti, kuriai iš jų priklausyti. Tikėkimės, jog ateity Lietuvoje skautų judėjimas plėsis.

Neseniai susikūrusi Lietuvos skautija (LS) per pirmąjį suvažiavimą priėmė naują statutą. Čia susirinko didelė dalis skautiško jaunimo, Akademinis skautų sąjūdžio atstovai ir jūrų skautai.

LS jau ėmėsi pirmųjų žingsnių. Šių metų sausio 7-8 dienomis Rukloje, šalia Jonavos, vyko skautų vadovų mokymo seminaras. Jį organizavo ir skaitė paskaitas grupė skautų vadovų, kurie pernai buvo Danijoje vadovų seminare, skirtame parengti Baltijos šalims skautų organizacijos instruktorius. Tą renginį rėmė pasulinė skautų organizacija - WOSM. Grįžę vadovai iškarto ėmėsi darbo - įkurtas LS mokymo skyrius, kurio nariai skubiai ėmėsi organizuoti seminarus. 1994 m. įvyko du tokie seminarai - Pavištyty ir Telšiuose.

Iki šiol Lietuvos skautams didžiausia problema - vadovai. Nuo jų priklauso skautų organizacijos veiksmingumas ir ateitis.

Į seminarą Rukloje atvyko per 30 skautų vadovų iš įvairių vietų: Mažosios Lietuvos, Kauno, Pietų krašto, Vilniaus ir 3 jūrų skautų vadovai.

Paskaitas pradėjo LS atstovas ryšiams su visuomene, "Kernavės" tunto tuntininkas Petras Staselis. Pagrindinė tema - lėšų paieška, skautiškos veiklos finansavimo planavimas.

s.v. Alkas Paltarokas
Vilnius

Muitas sumažės per pusę, bet...

Spaudoje plačiai komentuojama, kiek naudinga kraštui Rusijos iki šiol nevykdyta palankaus Lietuvos prekybos su Rusija režimo sutartis. Įsigaliojus sutarčiai perpus sumažėja muitai įvežamai į Rusiją lietuviškai produkcijai. "Lietuvos rytas" pateikė pramonės ir prekybos ministro K. Klimašausko nuomonę, kad Lietuva dabar galės smarkiai išplėsti savo rinką Rytuose, nes NVS savo ekonominius santykius paprastai modeliuoja pagal Rusijos elgesį. Nors daugelis Lietuvos įmonių jau turi partnerių Vakaruose, ministro nuomone, Lietuvos pramonės ir žemės ūkio gamintoams Rytų rinka lieka svarbi.

Be to, specialistų nuomone, Rusija lieka ir liks labai svarbi Lietuvos lengvosios pramonės įmonėms žaliavų, chemikalų, pagalbinių medžiagų tiekėja. Pavyzdžiui, Panevėžio "Lino" akcinė bendrovė, 80 proc. gaminių eksportuojanti į Vakarų rinką, trečdalį žaliavų ir medžiagų atsiveža iš Rusijos. Bet palankaus režimo sutartis nepadės mikroeleketronikos įmonėms, nes išlieka 60 proc. muito mokestis, todėl šios įmonės turės orientuotis į Vakarų Europos rinką.

Pasak "Lietuvos ryto", labiau nei palankus prekybos režimas su Rusija, daugelį Liteuvos pramonininkų jaudina problemos krašte: mokesčiai nepalankios kreditavimo dsąlygos ir kita.

ROCHDALE TRAVEL CENTRE

Specialist Eastern European Travel

Kelionė į Vilnių (Lietuva)
iš Londono ir Mančesterio.

Kainos nuo £225.

Dėl smulkesnės informacijos kreiptis:

ROCHDALE TRAVEL CENTRE
Tel 0706 868765

Naujasis Britanijos milijonierius turi giminių Radviliškyje

Praėjusiame "EL" numeryje jau pranešėme apie tai, kad iš Lietuvos kilęs ir pokaryje Britanijoje apsigyvenęs Andy Paliunovas futbolo loterijoje laimėjo 2,33 mln. svarų sterlingų. Papildomai pateikiame Londone leidžiamo "Daily Express" pranešimą, kurį "EL" redakcijai faxu perdavė S. Kasparas.

Aš noriu vienaaukščio namo ir šuns

Andrius Paliunovas nematė savo šeimos nuo tada, kai prieš penkiasdešimt metų buvo ištremtas į nacių darbo stovyklą.

Jis išgyveno ketverius metus kaip Vokietijos vergas, bet ir po karo negalėjo grįžti į Lietuvą, nes jo tėvynėje įsigalėjo komunistai.

Taip A. Paliunovas 1948 m. atsidūrė Britanijoje ir gyveno šioje šalyje, uždirbdamas pragyvenimui kaip padienis darbininkas, kol 1991 m. išėjo į pensiją.

Bet sausio 18 dieną 73 metų amžiaus Andriui Paliunovui buvo įteikti 2 326 792 80 svarų sterlingų - tai didžiausias laimėjimas britų futbolo loterijos istorijoje.

Pirmą kartą gyvenime jis turi galimybę pajusti prabangos skonį, pavyzdžiui, kad ir apsigyvendamas Londono viešbučio "Grosvenor" karališkame numeryje. Tačiau jau dabar aišku, jog turtai nepakeis 4 pėdų 11 colių ūgio pensininko, kuris atvyko į viešbutį suglamžytu kostiumu ir atsivežė vien dantų šepetuką.

Andrius virpėjo nuo emocijų, kai Gloria Hinniford įteikė jam čekį ir pirmiausia, ką jis galėjo pasakyti, buvo: "Tai labai gražu".

Paklaustas, ką jis darys su pinigais, Andrius atsakė: "Aš norėčiau nusipirkti mažą vieno aukšto namą ir šunį. Taip pat norėčiau praleisti atostogas Jamaikoje".

Vėliau, kalbėdamas per vertėją, misteris Paliunovas papasakojo apie savo išgyvenimus karo metais.

"Keturi vokiečiai atėjo, sumušė mane kumščiais ir privertė eiti su jais. Mano mama verkė. Aš niekada jos daugiau nebemačiau. Kaip ir savo keturių seserų bei trijų brolių", kalbėjo A. Paliunovas. - Aš nežinau, kur mano šeima yra dabar ir ar kas nors iš jos liko gyvas."

Misteris Paliunovas gyveno Gloucesteryje su savo draugu Willy, lenkų pabėgėliu, mirusiu prieš keturis mėnesius.

Iki pensijos A. Paliunovas dirbo *Morelands Trading Estate* kūriku ir šlavėju. Išėjęs į pensiją jis persikėlė į pigų butą, už kurio nuomą pinigus mokėjo buvę darbdaviai. A. Paliunovas vis dar dirba atsitiktinius darbus.

Praturtėjęs misteris Paliunovas sakosi norįs keliauti, bet vis dėlto jis buvo laimingas be telefono ir pasiliks sau savo juodai balto vaizdo televizorių.

"Bus sunku pakeisti Andy", sako jo buvęs viršininkas Bernie Polsonas. "Jis visiškai negodus", - rašoma "Daily Express".

Sesuo nuotraukoje pažino brolį ir po 50 metų

Andy Paliunovo (Andriejaus Paliunovo) brolis ir trys seserys gyvena Radviliškyje. Apie tai sausio 25 d. išsamiau pasakojama "Lietuvos ryte".

Andy Paliunovo šešiasdešimt šešerių metų sesuo Ona Poloniovaitė "Lietuvos ryto" korespondentui sakė, kad praėjusią savaitę pas ją užėjo Radviliškio migracijos tarnybos darbuotoja ir paklausė, ar ji turinti giminių užsienyje. Tada moteris sakiusi, kad į Paragvajų yra emigravęs jos dėdė, tačiau jau dvidešimt metų iš jo neturinti jokios žinios. Apie brolį Andriejų, per Antrąjį pasaulinį karą išvežtą į Vokietiją, ji net nepagalvojusi. Už jo, kaip ir karo metu sušaudyto brolio Gavrilos, sielą kasmet užpirkdavusi mišias Radviliškio sentikių bažnyčioje.

Tačiau jau kitą dieną apsilankiusi ponios Onos sesuo ir pranešusi, kad jų brolis Andriejus yra gyvas ir sveikas, gyvena Didžiojoje Britanijoje ir neseniai tapo milijonieriumi.

Tuo ponia Ona patikėjusi tik tada, kai į vieną Radviliškio restoraną ją, jos brolį bei seseris pavakarieniauti pakvietę anglų žurnalistai parodė fotografijas, kuriose Andriejus, laimėjęs loterijoje, pozuoja su vienos radijo laidos vedėja. Ponia Ona iškart pažinusi savo brolį, kurio nebuvo mačiusi beveik 50 metų. Visi Andriejaus artimieji pripažino, kad jis labai panašus į šiuo metu Radviliškyje gyvenantį jų brolį Makarijų. Šios vakarienės metu, kaip sakė O. Poloniovaitė, buvo daug ašarų: džiaugsmo ir skausmo. Džiaugsmo dėl to, kad pagaliau atsirado žuvusiu laikomas brolis, už kurio sielą pagal rusų sentikių papročius prieš Sekmines užpirkdavo mišias, skausmo - kad teko sugrįžti į praeitį ir vėl išgyventi tai, kas buvo taip seniai.

Rusų sentikių Poliunovų šeima gyveno Radviliškio rajono Legečių kaime. Septyni hektarai žemės negalėjo išmaitinti didelės šeimos.

Michailui ir Anastasijai Poliunovams gimė 10 vaikų. Du iš jų mirė dar būdami maži. 1939 metais nuo ligos mirė šeimos galva, lėšų gydytis nebuvo. Motina namuose pasiliko vyriausiąjį sūnų Gavrilą ir Andriejų, o kiti uždarbiaudavo, samdydamiesi gretimų kaimų ūkininkams. Užėję vokiečiai darbams į Vokietiją išvežė Andriejų, o traukdamiesi su savim pasiėmė ir Gavrilą. Prabėgus penkeriems metams, šeima sužinojo, kad Gavrila buvo sušaudytas, tačiau jo kūno rasti nepavyko.

Būdamas Vokietijoje, brolis Andriejus dar rašė namiškiams. Iš jo laiškų aišku, kad jis dirbo karinėje gamykloje. Namiškiai Andriejui siųsdavo produktų. Paskutinis siuntinys grįžo, ir laiškai nutrūko.

Po truputį buvo apsiprasta su brolio netektimi. Brolis Lazaris nuskendo 1974 metais. Neseniai mirė sesuo Marija. Pati ponia Ona, beje, antros grupės invalidė, gyvena vieno kambario bute Radviliškyje, gauna 112 litų pensiją. Iki pensijos dirbo geležinkelio kepykloje darbininke. Viena gyvena ir sesuo Anfisa, taip pat nesukūrusi šeimos. Ir brolis Makarijus, palaidojęs dvi žmonas, gyvena vienas. Atskirai gyvena jau suaugę du jo vaikai. Tik sesuo Genė gyvena su vyru, tačiau vaikų neturi. Visi jie gyvena kukliai: vieno-dviejų kambarių butuose. Jų tėvų sodybos nebėra - ji buvo nugriauta masinės melioracijos metu.

Andriejaus brolis ir seserys viliasi, kad jų pražuvėlis brolis sumanys sugrįžti į Tėvynę, nes dabar, pasak jų, vienas kaip pirštas, o čia gyvena jo artimieji. Be vargo galėtų Radviliškyje apsigyventi, nes dabar yra daug norinčiųjų didesnius butus parduoti. Net jeigu Andriejus ir nepanorėtų gyventi Radviliškyje, jo artimieji, keletą dešimtmečių aukoję mišias už jo sielą, norėtų pamatyti gyvą savo brolį.

Praėjusią savaitę Anglijos laikraščių "Daily Express", "Sunday Express" ir "The News of the World" korespondentai atvyko į Lietuvą, bandydami sužinoti kuo daugiau smulkmenų apie naujojo milijonieriaus jaunystę ir šeimą, su kuria Andy po karo neatnaujino ryšių, baimindamasis pakenkti savo artimiesiems. Kaip "Lietuvos rytui" papasakojo "The Baltic Independent" Vilniaus biuro darbuotoja Nomeda Bieliauskaitė, padėjusi anglų žurnalistui, Radviliškyje sutiktas pensininkas Mykolas (pagal pasą Makarijus) Poluniovas, buvęs miško darbininkas, iš karto pasakė apgailestaująs, kad negali duoti jokio interviu, nes to prašė prieš tai jį suradęs kito anglų laikraščio korespondentas, todėl sutiko tik pasišnekėti, o vėliau - "nusifotografuoti atminčiai".

Sesuo Anfisa brolio beveik neprisimena, nes buvo labai maža. Prisimena tik, kad išvežamą Andriejų labai mušė, prisimena jo klyksmą, mažesni vaikai tuo metu buvo pasislėpę po tilteliu.

Kita sesuo, pensininkė Genė Blažienė, buvusi kojinių fabriko techninė kontrolierė, paklausta, koks jos paskutinis prisiminimas apie brolį, atsakė, kad visi jos broliai (jų buvo keturi) turėję labai gražius balsus ir mėgdavę dainuoti sulipę į medį, augusį kieme šalia šulinio. Dar ilgai, eidama pro tą medį, ji tarėsi girdinti jų balsus.

"Lietuvos rytas" rašo, kad loterijoje A. Paliunovas laimėjo, ant bilieto užrašęs savo gimimo datą. Beveik penkis dešimtmečius gyvendamas Anglijoje, jis taip ir neišmoko anglų kalbos, su anglų žurnalistais, apspitusiais jį po laimėjiimo, bendravo tik per vertėją, užmiršęs ir nedideles anglų kalbos atsargas.

Kelionę į Romą laimėjo kaunietis

Konkursą "Mesk ir laimėsi", skirtą Tarptautinei nerūkymo dienai, laimėjo 37-metis inžinierius iš Kauno Bronislavas Borkertas. Jam paskirta Lenkijos fondo "Promocja zdrowia" finansuojama kelionė į Romą.

Konkurso finalas vyko Lietuvos televizijoje. Konkurso finale dalyvavo 8 nutarusieji mesti rūkyti iš 9 patekusių į antrąjį atrankos turą. Jie buvo užpildę anketas bei su specialia aparatūra tikrinti, ar tikrai nerūko. Visi konkurso finalo dalyviai gavo vertingus Lietuvos televizijos, Švedijos firmos "Pharmacia AB", Kovos su vėžio liga draugijos, Lietuvos nerūkančiųjų sąjungos, valstybinės įmonės "Utenos trikotažas", Respublikinio sveikatos mokymo centro prizus.

ELTA

Audringas lordo Kagano gyvenimas

Londono laikraštis "Daily Express" sausio 19-ąją trumpoje žinutėje apie lordo Kagano mirtį priminė, kad jis buvo Lietuvos žydas, pasitraukęs nuo nacių į Didžiąją Britaniją. Dar studijuodamas jis išrado specialų audinį ganeksą, nepraleidžiantį drėgmės, sujungdamas nailoną su vilna.

"Daily Express" teigia, kad lietpalčių milijonierius lordas Kaganas buvo leiboristų premjero Haroldo Vilsono (Harold Wilson) numylėtinis. 1978 metais H. Vilsonas jam suteikė lordo titulą, kuris duodamas visam gyvenimui. "H. Vilsonas padėjo Kaganui sukrauti turtus, nešiodamas ir taip propaguodamas jo įžymųjį išradimą - Ganekso (Gannex) firmos apsiaustą. Greitai princas Filipas (Philip), policija ir ginkluotosios pajėgos jau nešiojo šiuos apsiaustus.

Kagano apsiaustus turėjo sovietų lyderis Nikita Chruščiovas, Mao Dze Dunas, prezidentas Džonsonas (Johnson) ir Ispanijos karalius", rašo "Daily Express". Laikraštis nenutylėjo, kad 1980 metais iš Kagano buvo atimta jo kunigaikštystė, o pats jis kuriam laikui įkalintas kalėjime už sudėtingą pramoninę apgavystę.

Lordas Kaganas palaikė ryšius su kai kuriais Britanijoje gyvenančiais lietuviais. Jis iki šių dienų prenumeravo "Europos lietuvį", padėjo jam persikelti iš Londono į Vilnių.

Lordui Kaganui ne sykį teko kalbėti Lordų rūmuose Lietuvos klausimu. Po Lietuvos Respublikos atkūrimo lordas Kaganas Londone mielai priėmė ir globojo ne vieną Lietuvos vyriausybės narį, kitus valstybės pareigūnus.

ELI

Sportas

"Aurabank" įveikė Horno ragą

Sausio 18 d. jachta "Aurabank", kuria plaukė Jonas Limantas (profesionalus jūrininkas), Linas Ivanauskas (profesionalus buriuotojas), Gediminas Pilaitis ("Lietuvos ryto" korespondentas) ir Ričardas Ramanauskas (architektas), sėkmingai apiplaukė Horno ragą ir grįžo į Čilės Puerto Williams uostą, iš kurio buvo išplaukusi.

G. Pilaitis, paskambinęs žmonai, sakė, kad Horno ragas buriuotojus pasitiko nesvetingai. Iki jo likus maždaug 10 jūrmylių, buriuotojai pateko į štormą, vėjo greitis siekė 50 mazgų. Nuo uraganinio vėjo jie pasislėpė vienoje iš įlankų ir laukė tris paras. Vėjui aprimus, buriuotojai pasiekė Horną, krante nusifotografavo ir pasirašė nugalėtojų knygoje. Pagal tradiciją, jūreiviai, apiplaukę Horno kyšulį, turi teisę į kairę ausį įsiverti auksinį auskarą.

Buriuotojai iš Puerto Williams uosto plauks į Buenos Aires. Kovo pradžioje G. Pilaitis, L. Ivanauskas ir R. Ramanauskas iėktuvu ketina grįžti į Lietuvą.

Pernai gruodžio 23 d. dar vien lietuvių jachta "Laisvė" praplaukė Horno ragą, bet įgula išlipusi nebuvo.

Lietuvos plaukikai laimi Grand prix Ženevoje

Ženevoje vykusiose tarptautinėse plaukimo varžybose Dita Želvienė laimėjo varžybų Grand prix ir pagerino L. Petrutytės Lietuvos rekordą. Lietuvė nugalėjo ir 50 m plaukime laisvu stiliumi. Tose varžybose M. Špokas taip pat laimėjo pagrindinį prizą ir pagerino Lietuvos rekordą.

"Afrika" keičia planus

Bendra Lietuvos ir Vokietijos ekspedicija "Afrika - 1994-1995" po dviejų mėnesių kelionės, įveikusi 12 000 km 12 Afrikos valstybių keliais, priversta kardinaliai keisti savo maršrutą ir planus, rašoma kartu keliaujančio "Lietuvos ryto" žurnalisto F. Telksnio straipsnyje "Nigerija neįsileidžia ekspedicijos, kurioje yra žurnalistų". Keisti maršrutą tenka dėl Nigerijos valdžios, kuri atsisakė duoti savo šalies tranzitines vizas. Ši šalis buvo vienintelė iš penkiolikos Afrikos šalių, kurios ambasada Vokietijoje atsisakė išduoti vizas prieš žygio pradžią. Buvo paaiškinta, jog šalies vizas išduos kaimyniniame Benine įsikūrusi Nigerijos ambasada. Anot Bonoje sėdinčių Nigerijos valdininkų, kam skubėti - neaišku, ar ekspedicija įveiks tokį ilgą kelią ir pasieks Nigeriją išvis. Benine gi buvo pareikšta, jog vizas reikėjo įsigyti Vokietijoje. Po kelias dienas trukusių pastangų rasti teisybę ekspedicijos dalyviai suprato, kad "pildosi prieš šią ekspediciją gauta informacija, jog užsieniečiai, ypač iš civilizuotų šalių, nėra pageidaujami asmenys Nigerijoje", rašo F. Telksnys. Kadangi laukti laiko nebuvo, nes ekspediciją buvo numatyta baigti iki vasario 4 d., žygio nariai pakeitė savo planus. Ekspedicija, išsiskyrusi į dvi grupes, vyks į Kot d`Ivuarą, tačiau skirtingais keliais. Viena važiuos per Burkina Faso, kita - per Togą ir Ganą. Kot d`Ivuare planuojamas dešimties dienų 200 km plaukimas katamaranais viena iš tos šalies upių.

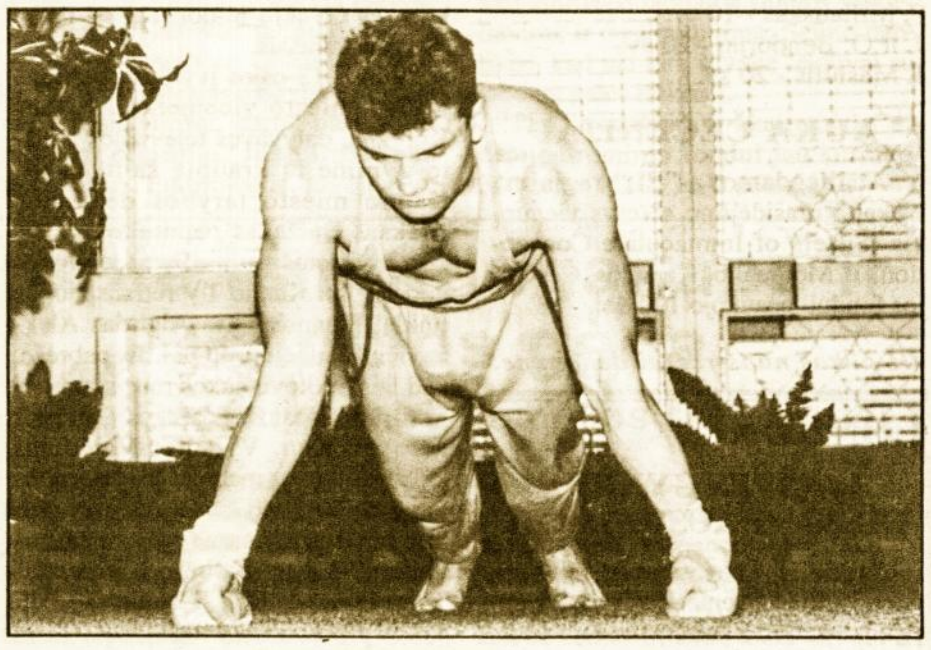

Vilniaus "Karolinos turo" viešbutyje ūkininkas iš Lazdijų rajono Rolandas Žukauskas sausio 20 d. pagerino jam pačiam priklausiusius du Lietuvos rekordus.

Per pirmąją valandą 27-erių metų R. Žukauskas atsispaudė 1090 kartų. Antrąją valandą jis jau buvo atsispaudęs 1954 kartus. Iš viso - per 3 val. 22 min. 30 sek. jaunasis ūkininkas atsispaudė 3020 kartų. Pernai R. Žukauskas per 2 val. 59 min. 22 sek. atsispaudė 2500 kartų, o per valandą 1024 kartus.

Sportininkas apdovanotas dviem pirmaisiais agentūros "Factum" rekordų diplomais, "Karolinos" atminimo dovanomis ir draudimo kompanijos "Baltijos garantas" 500 Lt premija.

Kęstučio Vanago (ELTA) nuotr.

Litas ir užsienio valiutos

Lietuvos bankas pagal valiutų kursus vidaus ir pasaulio valiutų rinkose nuo 1995 m. sausio 27 d. nustatė tokius oficialius lito ir užsienio valiutų santykius:

Valiutos pavadinimas	Litai už valiutos vnt.	Valiutos pavadinimas	Litai už valiutos vnt.
Anglijos svarai sterlingų	6.3662	Latvijos latai	7.3801
100 Armėnijos dramų	0.9843	1000 Lenkijos zlotų	1.6521
Australijos doleriai	3.0554	Moldovos lėjos	0.9187
Austrijos šilingai	0.3745	Norvegijos kronos	0.6021
100 Azerbaidžano manatų	0.0956	Olandijos guldenai	2.3518
1000 Baltarusijos rublių	0.3378	Prancūzijos frankai	0.7633
Belgijos frankai	0.1278	100 Rusijos rublių	0.0999
Čekijos kronos	0.1452	SDR	5.9018
Danijos kronos	0.6682	Singapūro doleriai	2.7550
ECU	4.9870	Suomijos markės	0.8435
Estijos kronos	0.3315	Švedijos kronos	0.5339
100 Ispanijos pesetų	3.0287	Šveicarijos frankai	3.1331
100 Italijos lirų	0.2496	10000 Ukrainos karbovancų	0.2712
100 Japonijos jenų	4.0239	Uzbekijos sumai	0.1600
Kanados doleriai	2.8268	100 Vengrijos forintai	3.5714
Kirgizijos somai	0.3704	Vokietijos markės	2.6369
100 Kazachijos tengių	7.0985		

Litus į bazinę valiutą ir bazinę valiutą į litus bankai keičia patvirtintu oficialiu kursu - 0.25 JAV dolerio už 1 litą, imdami ne didesnį nei Lietuvos banko nustatytą atlyginimą už keitimo operacijas. Kitas valiutas bankai perka ir parduoda pačių bankų nustatytomis kainomis.

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN – Lithuanian weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, England

Tel.: 071-727 2470 Fax: 071-792 8456 ISBN 0901941 45X

Prenumeratos kaina metams: Didžiojoje Britanijoje - 40 svarų; Vokietijoje - 100 DM. Visur kitur - 40 sv.

Vienoje skilty įdėto skelbimo kaina 10 sv. (minimumas). Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ir leidėjo nuomonę.

Redaktorius Mindaugas Milieška

Siųsdami "EL" prenumeratą pažymėkite:
"Europos lietuvio" administracijai, 2 Ladbroke Gardens, London, W11 2PT.
Tel.: 071-727 2470 Faksas: 071-792 8456
******
"EUROPOS LIETUVIS" SPAUSDINAMAS VILNIUJE
Šis "EL" Nr. 4 išsiųstas iš Vilniaus sausio 30 d.
"EL" redakcijos adresas Vilniuje: **A. Strazdelio 1, Vilnius 2600, Lietuva.**
Tel.: 622 466 Faksas: 614 984. SL 1436. Tiražas 2000 egz.
Spausdina: Poligrafinių paslaugų įmonė, A. Strazdelio 1, Vilnius.

Lietuvių Kronika

AUKOS SPAUDAI

Po 5 sv. paaukojo - L. Ašmega, V. Bakys, J. Dunauskas, V. Lisius, M. Mozuras, A. Surblys, B. Vasaitis, V. Vecius.
P. Pagojus - 10 dol.
P. Miliauskas - 10 sv.
J. ir O. Bendoriai - 20 sv.
J. Masiulis - 20 sv.

AUKA ČEČĖNIJAI

Atsiliepdamos į "EL" raginimą Nekalto prasidėjimo seserys vienuolės (Sisters of Immaculate Conception) iš Monrealio, Kanados, Čečėnijos fondui paaukojo 100 dol.

Už aukas nuoširdžiai dėkojame.

LONDONE

LAISVĖS GYNĖJŲ DIENA - SAUSIO 13-OJI

Sausio 15 dieną, sekmadienį, Londone lietuvių Švento Kazimiero parapija jau ketvirtą kartą paminėjo Laisvės Gynėjų dieną. Pirmasis minėjimas buvo tą pačią kraupią Sausio 13-tąją, 1991 metais. Parapijos menėje londoniečiai matė iš įvykio vietos transliuojamas tiesiogines ITN ir BBC laidas. Matėm vienas kitų akyse ašaras, kai nekaltus žmones bolševikiniai tankai Vilniuje traiškė savo vikšrais.

Šiųmetinis minėjimas prasidėjo Švento Kazimiero šventovėje 11 valandą pamaldomis už Laisvės Gynėjus. Šventas Mišias laikė kun. Vytautas Vaičiūnas, Kauno Vytauto Didžiojo universiteto teologijos fakulteto dekanas. Savo pamoksle jis labai nuoširdžiai iškėlė Laisvės Gynėjų pasiaukojimą atiduodant brangiausią pasaulyje gautą dovaną - gyvybę už motiną Tėvynę Lietuvą, kad žmonės gyventų laisvi.

Pamaldose ir minėjime dalyvavo Kauno miesto vicemeras Aloyzas Koryzna, Kauno miesto tarybos narys, besirūpinantis socialinės rūpybos reikalais, Aleksas Balžakas, Lietuvos finansinio pasaulio atstovas Algirdas Aleknavičius su šeima.

Po pamaldų visi susirinko parapijos menėje, kuri buvo išpuošta Vytauto Ulevičiaus nuotraukomis iš Laisvės Gynėjų laidotuvių su prasmingais užrašais.

Sausio 13-osios įvykius prisiminė Kauno miesto vicemeras Aloyzas Koryzna, dalyvavęs televizijos bokšto gynime tą kraupią šaltą naktį. Kauno miesto tarybos deputatas Aleksas Balžakas papasakojo, kaip jam ir visiems kauniečiams teko saugoti ir ginti Kauno TV retransliacijos tinklą. Finansininkas Algirdas Aleknavičius kalbėjo trumpai. Jis pabrėžė, kad laisvės kovų aukos mus įpareigojo dirbti šviesios, teisingos Lietuvos gerovei. Kun. Vytautas Vaičiūnas kalbėjo: "Kaip malonu čia su jumis, londoniečiai, būti kartu. Juk mes visi, kur bebūtum, esame vienas tautos vaikai". Be to, kalbėjo Klemensas Tamošiūnas ir DBLS direktorių valdybos pirmininkas Jaras Alkis.

Minėjimą užbaigė Stasys Kasparas, pareikšdamas padėką garbiems svečiams iš Kauno, nuoširdžiai kalbėjusiems minėjime ir dalyvavusiems jame kartu su išeiviais.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIMAS

Vasario 18 dieną, šeštadienį, 18.30 val įvyks Lietuvos Nepriklausomybės 77-ųjų metinių minėjimo koncertas. Jis bus Bishopsgate institute, 230 Bishopsgate London EC2.

Programoje dalyvaus:
Eglė Janulevičiūtė - fortepijonas;
Rusnė Mataitytė - smuikas (ji grojo su Londono simfoniniu orkestru);
Petras Vyšniauskas - saksofonas (svečias iš Lietuvos).
Rengėja - DBLS centro valdyba - kviečia visus londoniečius ir jo apylinkių lietuvius apsilankyti šiame koncerte.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS PAMALDOS

Šventės pamaldos įvyks vasario 19 dieną, sekmadienį, 11 valandą Šv. Kazimiero šventovėje, 21 the Oval, London, E2.

Pamaldų programą paįvairins Rusnė Mataitytė smuiku ir solistė Veronika Povilionienė.

Visi londoniečiai kviečiami apsilankyti pamaldose.

METINIS SUSIRINKIMAS SODYBOJE

DBLS Sodybos skyriaus metinis susirinkimas įvyks 1995 m. vasario 11 d., šeštadienį, Headley Park, Picketts Hill, Hants. Susirinkimas prasidės 15 val. 30 min.

NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS SODYBOJE

Vasario 11 d., 19 val., Sodyboje prasidės Lietuvos nepriklausomybės šventės minėjimas.

Po iškilmių skambės gyva muzika, veiks bufetas.

Dėl papildomos informacijos ir bilietų kreiptis į Veroniką Jurienę telefonu 0420 47 2810.

Visų tautybių žmonės maloniai kviečiami į šventę!

NOTTINGHAME

VASARIO 16-OSIOS MINĖJIMAS

Š. m. vasario 25 d. DBLS Nottinghamo skyriaus valdyba rengia Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 77 metų paminėjimo sukaktį.

Minėjimas įvyks Latvių klubo patalpose: 1A Standhill Road, Nottingham (kampe Carlton Road ir Standhill Road). Pradžia 6.30 val. (18 val.).

Paskaitą skaitys visuomenininkas Juozas Maslauskas.

Meninėje dalyje pasirodys pagarsėjęs, jau seniai Nottinghamą visur reprezentuojantis "Gintaro" choras.

Pasivaišinsime Moterų draugijos paruoštais užkandžiais ir kavute. Veiks turtinga loterija.

Įėjimas - aukos pagal išgales.

Valdyba mielai kviečia visus apsilankyti, susitikti draugus, pasilinksminti, padainuoti ir lietuviškai praleisti mums taip brangų vakarą.

Kitą dieną 11.15 val. ryto visi kviečiami dalyvauti Sielovados Židinyje DBLS vietos skyriaus aukojamose mišiose už Lietuvą.

DBLS Nottinghamo skyriaus valdyba

* * *

"Gintaro" choro repeticija įvyks Latvių klubo patalpose, vasario 8 d. trečiadienį, 7.30 val. p. p.

Visi choro dalyviai kviečiami dalyvauti.

DERBY

NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIMAS

Š. m. vasario 26 d., sekmadienį, DBLS Derby skyrius rengia Lietuvos Nepriklausomybės minėjimą.

Jis įvyks ukrainiečių klubo patalpose: **27 Charnwood Str. Derby, 2 val. p. p.** Programoje oficialioji dalis su DBLS Centro valdybos pirmininko J. Alkio paskaita.

Vėliaus bus meninė dalis. Joje pasirodys meninės pajėgos iš Nottinghamo.

Po minėjimo susirinkusieji bus pavaišinti kavute bei sausainiais. Veiks įvairi ir turtinga loterija.

Visus vietos bei apylinkės, taip pat ir iš toliau tautiečius bei svečius maloniai kviečiame į minėjimą gausiai apsilankyti, kur visi kartu atšvęsime mūsų brangią tautinę šventę, pasigrožėsime lietuvišku menu bei pasidalysime įspūdžiais.

DBLS Derby skyrius

BRADFORDE

VASARIO 16-OSIOS IR KOVO 11-OSIOS MINĖJIMAS

1995 m. vasario 19 d., sekmadienį, 3.30 val. p. p. "Vyties" klubo salėje DBLS Bradfordo skyrius ir lietuvių klubas "Vytis" rengia Vasario 16-Kovo 11 d. minėjimą.

Paskaitą skaitys A. Bučys. Bus meninė dalis.

Kviečiame vietinius ir apylinkės lietuvius gausiai dalyvauti.

DBLS Bradfordo skyrius ir lietuvių klubas "Vytis"

PAMALDOS

Nottinghame - sausio 29 d., 11.15 val., Židinyje.

Leicesteryje - sausio 29 d., 14 val., Švč. Širdyje, Mere Rd.

Mansfielde - vasario 5 d., 14.30 val., Šv. Pilype, 3 Chesterfield Rd. South.

Nottinghame - vasario 5 d. 11.15 val., Židinyje.

Birminghame - vasario 11 d., 14.30 val., Šv. Onoje, 96 Braford St.

Nottinghame - vasario 12 d., 11.15 val., Židinyje.

Vykstantiems į užsienį "EL" pataria gerai apsidrausti, tai padės išvengti ligos ar kitos nelaimės atveju susidariusių išlaidų, ir linki geros bei atmintinos kelionės!

Jaras Alkis: turėsime naują biznio planą

Kaip jau rašėme, neseniai Vilniuje lankėsi Didžiosios Britanijos lietuvių sąjungos direktorių valdybos pirmininkas **Jaras Alkis**. "EL" korespondentas paprašė pakomentuoti pasigirstančias kritines pastabas DBLS ir LNB adresu dėl neveiklumo (pavyzdžiui, apie tai "EL" sakė E. Šova iš Valijos). J. Alkis pasakė:

- Skaičiau Šovos mintis. Man regis, jūs jam skiriate per didelį dėmesį... Tie žmonės, kurie buvo direktorių valdyboje ir vėl į ją neišrenkami, likusiems paprastai negaili kritikos. Būdamas valdyboje niekas savęs nekritikuoja. Man atrodo, kad Šova naudojasi proga, kai jam duodate "Europos lietuvio" skiltis, kaip nors įkąsti valdybai.

Kritika, žinoma visuomet sveika. Kiek galime, darome. Man atrodo, kad pernai DBLS direktorių valdybos pastangomis atlikta gana daug kultūrinėje srityje (gražiai paminėtas Sodybos 40-metis, pavyko Tautos šventės minėjimas Wolverhamptone ir kt.).

Kiekviena valdyba dirba tam tikrą kadenciją, be atlyginimo; ieškoma, kaip kuo greičiau, geriausiais būdais atlikti reikalus. Bet kartais nepavyksta. Taip, užtrukome su Lietuvių namų pertvarkymo biznio plano parengimu, bet pakeitėme žmones.

- Turite galvoje planavimo vienetą, kuris tuo užsiiminėjo?

- Taip, jis nebeveikia. Dabar pasamdėme profesionalią firmą. Pirmutinis biznio planas buvo nelabai stiprus. Tikimės, kad toji firma parengs ne tik Lietuvių namų pertvarkymo planą, bet ir Sodybos geresnio panaudojimo, t. y. visų Lietuvių namų bendrovės biznio bendrą planą, kuris leis rimtai eiti į priekį.

Paklaustas, ar sutarta su minėta firma dėl biznio plano parengimo terminų, J. Alkis atsakė: "Ne, nebuvo duota laiko".

Pasiteiravome J. Alkio, ar jau gauta atsiliepimų iš Lietuvos į "EL" išspausdintą skelbimą, kad Sodybai reikalingas menedžeris. DBLS direktorių valdybos pirmininkas sakė, kad atsiliepimų dar nebuvo. Jis tiki, kad Lietuvoje kandidatų tokiam darbui atsiras. "Reikėtų žmogaus, kuris supranta biznį, kuris išmano kulinarijos reikalus, yra gaspadoriškas. Mūsų Sodyba didelė, turi daug žemės, ją reikia prižiūrėti. Norėtume ne perdaug jaunų, bet jau patyrusių žmonių. Iki šiol mums nesisekė vienokiu ar kitokiu atžvilgiu su Sodybos vedėjais", - sakė J. Alkis. Jis pripažino, kad dabartinėje lietuvių bendruomenėje sunku rasti tokiam darbui tinkamų žmonių ir sakė, kad svarstoma, ar nenusamdžius anglų ar kitos tautybės kvalifikuotų specialistų.

J. Alkis vėl patvirtino savo tvirtą nusistatymą, kad negalima parduoti Sodybos, nes ji "vienas iš mūsų Bendruomenės kertinių akmenų; ji reikalinga ir lietuvių jaunimui, skautams susirinkti, bendrauti".

J. Alkis taip pat pareiškė, kad "Europos lietuvis" yra institucija, be kurios DBLS nebūtų tokia, kokią šiandien turime.

ELR

PASAULYJE

Pašventinti šventyklos Romoje pamatai

Romoje popiežiaus vikaras Romos miestui kardinolas Camillo Ruini iškilmingai pašventino Dieviškosios meilės bažnyčios kertinį akmenį.

Dieviškosios meilės Dievo Motinos atvaizdas yra vienas iš daugelių Romoje didžiai gerbiamų švenčiausiosios Mergelės atvaizdų. Prieš 250 metų už Romos miesto sienų buvo pastatyta Dieviškosios meilės šventykla, kurią Antrojo pasaulinio karo metais sugriovė sąjungininkų bombardavimai. 1944 m., kai prie vokiečių užimtos Romos artinosi sąjungininkų armija, popiežius Pijus XII meldėsi prie Dieviškosios meilės Dievo Motinos atvaizdo, prašydamas apsaugoti miestą nuo karo veiksmų ir davė įžadą pastatyti naują Dieviškosios meilės bažnyčią. Naują bažnyčią numatoma užbaigti prieš 2000 m. - jubiliejinius šventuosius metus.

Kelionės vadovai po tapybos ansamblius

Turino knygų leidykla SEI (Societa Editrice Internazionale) pradėjo leisti nebrangius, taigi ir nesunkiai prieinamus kelionės vadovus po didžiausius ir žymiausius Italijos tapybos ansamblius. Kelionės vadovuose pateikiama ne tik išsamių žinių apie tapybinį ciklą sukūrusį dailininką, paaiškinama, kas vaizduojama ir ką vaizdo visuma reiškia, bet taip pat aprašoma kūrinio istorija, kas vyko tuo metu, kai šis kūrinys atsirado. Pirmasis leidyklos SEI išleistas gidas skirtas tapytojo Giotto apie 1304 m. sukurtam freskų ciklui Scrovegni koplyčioje, Padujos mieste. Šis freskų ciklas vaizduoja Jėzaus ir Marijos gyvenimą bei Paskutinįjį teismą - tai yra visą Išganytojo istoriją.

Religinių problemų žinovų nerimas

Gyvą polemiką Didžiojoje Britanijoje sukėlė valstybinio radijo ir televizijos kanalo BBC sprendimas suteikti laiko eteryje vadinamiems humanistams - neigiantiems Dievą ir propaguojantiems išimtinai žmogiškąją moralę. Kiekvieną rytą ketvirtoji radijo programa daugiau nei 20 metų perduoda religinę laidą, pavadintą "Mintys dienai", kurios kasdien klausosi per 6 mln. klausytojų. Iki šiol laidos eterio laiką tarpusavyje dalijosi krikščionys, žydai, indusai, musulmonai ir kvakeriai. Sprendimas praplėsti laidų rengėjų ratą ir neopagonizmo atstovais, vadinamaisiais humanistais, sukėlė nemažą religinių problemų žinovų nerimą. Tarp kito, nerimo nesumažino ir neseniai paskelbta naujiena, jog Leeds universitetas, patenkindamas okultistų asociacijos prašymą, suteikė kapeliono statusą šešiolikos metų kunigei, lengvinančiai studentų vargus pagoniškomis apeigomis ir astrologinėmis praktikomis. Daugelis katalikų atstovų ragina visuomenę nenuvertinti neopagonių pseudoreligijų keliamo pavojaus, pasiruošusių pasinaudoti jaunimo dvasiniu nepastovumu.

"Žydrųjų šalmų" netektys

JTO paskelbė statistinius duomenis apie taikos palaikymo operacijas pernai. 1994-aisiais vardan taikos pasaulyje žuvo 135 JT ginkluoto taikos palaikymo kontingento kariai - daugiausiai buvusioje Jugoslavijoje ir Somalyje. Pernai 17-oje taikos palaikymo operacijų dalyvavo apie 70 000 kareivių iš 76 kraštų. Šiemet taikos misijų skaičius turėtų sumažėti: sausio pabaigoje baigiasi JT karinio kontingento buvimo terminas Mozambike, kovo mėnesį - Somalyje, o balandyje JT kariai turėtų būti išvesti iš Salvadoro. Nuo pirmosios taikos palaikymo misijos, tuoj po Antrojo pasaulinio karo, iki šių dienų yra žuvę 1194 Jungtinių Tautų ginkluoto kontingento karių.

Vatikano radijo lietuviškų laidų redakcijos žinios